

brå

0%

§

 Sveriges officiella statistik

Kriminalstatistik

2020

Kriminalvård

Slutlig statistik

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete, till i första hand regeringen och myndigheter inom rättsväsendet.

URN: NBN: SE: BRA-987

© Brottsförebyggande rådet 2021

Enheten för rättsstatistik

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08–527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Denna publikation kan laddas ner från Brås webbplats www.bra.se/publikationer. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till: tillganglig@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer, diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Innehåll

Sammanfattning	5
Huvudresultat för 2020	6
Inledning	9
Tolkning av statistiken	9
Begrepp och definitioner	11
Resultat	14
Utvecklingen av antalet personer på anstalt	14
Personer som påbörjat en fängelseverkställighet²	14
Pågående fängelseverkställighet³ den 1 oktober	15
Medelbeläggning	16
Permissioner och avvikelser från anstalt	16
Avslutade fängelseverkställigheter	19
Utveckling av antalet personer på anstalt efter ålder	19
Påbörjade fängelseverkställigheter per 100 000 invånare	21
Utveckling av antalet personer på anstalt efter medborgarskap	22
Brottsstrukturen	24
Påbörjade fängelseverkställigheter	24
Pågående fängelseverkställigheter den 1 oktober	28
Tidigare kriminalvårdspåföljd	29
Utveckling av strafftider för intagna på anstalt	31
Fördelningen av strafftider	33
Utveckling av intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV)	34
Utveckling av frivårdspåföljder	36
Skyddstillsyn	36
Villkorligt frigivna	37

Utvecklingen av antalet personer inskrivna i häkte	39
Verkställighetsfall	39
Brottskategoriernas utveckling för personer som påbörjat fängelseverkställighet	40
Brott mot liv och hälsa	41
Tillgreppsbrott	42
Övriga brottstyper	43
Beskrivning av statistiken	47
Statistikens ändamål	48
Statistikens innehåll	48
Kategorisering av brott	48
Insamling och bearbetning	49
Jämförbarhet över tid	49

Sammanfattning

Den officiella kriminalvårdsstatistiken ger en översiktlig bild av Kriminalvårdens verksamhet på anstalt, häkte och frivård. Den beskriver nivån och utvecklingen över tid avseende antalet som påbörjat en fängelseverkställighet, hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, antalet personer övervakade inom Kriminalvårdens frivårdsorganisation samt antalet personer inskrivna i häkte. Statistiken är deskriptiv och ger inga djupgående förklaringar till de förändringar som skett under den redovisade perioden. Vid tolkning av resultaten bör man dock tänka på att kriminalvårdsstatistiken påverkas av inflödet av ärenden som handläggs av myndigheterna tidigare i rättskedjan, främst i domstolarna. För en mer detaljerad beskrivning, se avsnittet Statistikens innehåll.

Pandemins inverkan på kriminalvårdsstatistiken

Pandemins konsekvenser i det svenska samhället blev påtagliga en dryg vecka in i mars 2020, och har fortsatt att prägla samhället sedan dess, med regler och rekommendationer om bland annat social distansering, vilket lett till minskad rörelse och aktivitet i samhället. Detta kan i sin tur förväntas ha bidragit till att även brottsligheten generellt sett minskat, och därmed även avspeglas i ett minskat inflöde av anmälda brott till de brottsutredande myndigheterna. Pandemisituationen har haft inverkan på samtliga de brottsutredande myndigheternas verksamheter under det gångna året. I rapporten *Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan 2021:4*, www.bra.se, beskrivs hur pandemin har påverkat de brottsutredande myndigheternas arbete sedan mars 2020. Även kriminalvårdens arbetssätt och rutiner har under året påverkats av pandemin vilket fått konsekvenser för det gångna årets kriminalvårdsstatistik.

I denna rapport kommenteras konsekvenserna av Kriminalvårdens rutinändringar och andra konsekvenser av pandemin endast kortfattat i de fall det bedöms ha en tydlig påverkan på statistiken. Det görs ingen närmare analys av pandemins eventuella konsekvenser. För en mer utförlig redogörelse hänvisas i stället till Kriminalvårdens egna analyser av det gångna året (www.kriminalvarden.se).

Huvudresultat för 2020¹

Anstalt

- År 2020 påbörjade 8 960¹ personer en fängelseverkställighet, vilket var en minskning (–2 %) jämfört med 2019. Av de personer som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 var 631 (7 %) kvinnor och 8 330¹ (93 %) män. Antalet kvinnor minskade därmed med 13 procent och antalet män minskade med 1 procent jämfört med 2019. Jämfört med 2011 har antalet som påbörjat en fängelseverkställighet 2020 minskat med 5 procent. Antalet kvinnor minskade med 9 procent och antalet män minskade med 5 procent under tioårsperioden 2011–2020.
- Antalet personer med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020 var 5 280¹, vilket var en ökning med 9 procent jämfört med 2019. Vid tidpunkten var 311 kvinnor respektive 4 970¹ män intagna på anstalt. Både antalet kvinnor och män med en pågående fängelseverkställighet hade ökat med 9 procent vardera jämfört med 2019. Jämfört med 2011 hade antalet inskrivna den 1 oktober ökat med totalt 2 procent, vilket motsvarade en ökning för kvinnor med 3 procent och för män med 2 procent.
- Antalet planerade permissioner minskade med 61 procent under pandemiåret till 6 560 planerade permissioner 2020. Detta var en direkt konsekvens av Kriminalvårdens arbete med att begränsa spridning av smitta på anstalterna under året.
- Av de personer som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 var nästan hälften (46 %) i åldern 30–49 år, en tredjedel (33 %) i åldern 21–29 år och 15 procent i åldern 50 år eller äldre. Endast 6 procent av de intagna var ungdomar i åldern 15–20 år.
- Åldersstrukturen bland personer med en påbörjad fängelseverkställighet 2020 skilde sig något mellan kvinnorna och männen, på så sätt att kvinnorna var äldre än männen. Bland kvinnorna var 25 procent under 30 år, medan andelen män i samma åldersgrupp uppgick till 40 procent.
- Av de personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 hade 6 140¹ (69 %) svenskt medborgarskap och 2 820¹ (31 %) personer saknade svenskt medborgarskap. Andelen personer utan svenskt medborgarskap var lägre bland kvinnorna (20 %) än bland männen (32 %). Jämfört med 2019 har andelen intagna personer utan svenskt medborgarskap minskat med 1 procentenhet. I ett tioårsperspektiv, jämfört med 2011, hade andelen utan svenskt medborgarskap

¹ Talen i texten redovisas efter principen om tre informationsgivande siffror. Exempel: 10 148 intagna avrundas till 10 100 och 8 495 avrundas till 8 500, medan 656 intagna förblir 656. Samtliga beräkningar är dock gjorda med icke avrundade tal, varefter resultaten redovisas avrundade i texten.

2020 totalt ökat med 2 procentenheter, andelen kvinnor har minskat med 9 procentenheter samtidigt som andelen män har ökat med 2 procentenheter.

- Av de personer som påbörjat en fängelseverkställighet under 2020 hade 39 procent haft en frihetsberövande påföljd tidigare (33 % kvinnor och 39 % män). För kvinnor hade den största förändringen jämfört med 2019 skett i gruppen utan tidigare kriminalvårdspåföljd där antalet kvinnor minskat med 15 procent. För män hade den största förändringen skett i gruppen som haft frivårdspåföljd där minskningen var 7 procent.
- Av de som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 hade hälften (50 %) dömts för narkotikabrott eller tillgrepsbrott som huvudbrott.
- För kvinnorna ökade antalet som påbörjade en fängelseverkställighet med bedrägeribrott som huvudbrott med 43 procent från 2019 till 2020, medan de som dömts för trafikbrott minskade med 43 procent. För männen ökade antalet som dömts för narkotikabrott som huvudbrott med 2 procent, medan antalet som dömts för trafikbrott minskade med 9 procent.

IÖV och frivård

- Under 2020 påbörjade 1 620¹ personer intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV), så kallad fotboja, vilket jämfört med 2019 var en ökning med 1 procent. Av de som påbörjade IÖV 2020 var 268 kvinnor och 1 350¹ män. Jämfört med 2011 hade antalet personer som påbörjat IÖV minskat med 31 procent (+5 % kvinnor och -36 % män).
- År 2020 var det totalt 11 300¹ personer som påbörjade frivårdspåföljd med övervakning (här avses dömda till skyddstillsyn eller villkorligt frigivna från anstalt). Av dessa var 1 300 kvinnor och 9 960¹ män. Jämfört med 2011 hade antalet personer som påbörjade frivårdspåföljd med övervakning minskat med 10 procent (-14 % för kvinnorna och -10% för männen).
- Till följd av lagändringar² som trädde i kraft under mitten av 2020 ökade antalet villkorligt frigivna under året med 43 procent till 5 270 under 2020.
- Den 1 oktober 2020 var 10 200¹ personer under övervakning i frivården (1 220¹ kvinnor och 8 960¹ män). Jämfört med 2011 var det en minskning med totalt 20 procent.

Häkte

- Den 1 oktober 2020 var 2 330¹ personer inskrivna i häkte, fördelat på 134 kvinnor och 2 200¹ män. Det motsvarade en ökning sedan 2019 på totalt 12 procent (+6 % kvinnor och +12 % män).

² SFS 2019:464, Lag om ändring i brottsbalken. Avseende *kapitel 26, Om fängelse*.

- Den 1 oktober 2020 avtjänade 213 personer sin fängelsepåföljd i häkte (verkställighetsfall).

Inledning

Kriminalvårdsstatistiken redovisar personer intagna på kriminalvårdsanstalt, personer som övervakas av Kriminalvårdens frivårdsorganisation samt personer inskrivna i häkte. För att redovisa intagna och övervakade personer används framför allt två mått, dels antalet som påbörjat en fängelseverkställighet³ respektive en övervakning under året, dels antalet med en pågående fängelseverkställighet⁴ respektive övervakning den 1 oktober. Antalet med en påbörjad fängelseverkställighet eller övervakning under året beskriver hur många personer som har börjat avtjäna ett fängelsestraff eller en övervakning någon gång under året. Statistiken redovisar då antalet händelser, vilket innebär att en person som har tagits in flera gånger under året räknas flera gånger. Antalet med en pågående fängelseverkställighet eller övervakning den 1 oktober beskriver däremot hur många enskilda personer som faktiskt var inskrivna på anstalt eller hos frivården just vid detta datum.

Tolkning av statistiken

När du tolkar statistiken över kriminalvård, tänk på följande:

- Statistiken över personer med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober omfattar i högre grad personer som dömts till längre fängelsestraff, medan statistiken över personer som påbörjat en fängelseverkställighet under året i högre grad omfattar personer som dömts till kortare fängelsestraff. Strukturen vad gäller ålder, kön, tidigare kriminalvårdspåföljd och vilket huvudbrott de dömts för kan därför se olika ut i de två populationerna.

³ Begreppet *påbörjad fängelseverkställighet* ersatte 2020 det tidigare begreppet *intagna på anstalt*. Begreppsändringen har gjorts i syfte att förtydliga flödet i kriminalvårdens verksamhet. Inga beräkningar har ändrats till följd av begreppsändringen.

⁴ Begreppet *pågående fängelseverkställighet* ersatte 2020 det tidigare begreppet *inskrivna på anstalt*. Begreppsändringen har gjorts i syfte att förtydliga flödet i kriminalvårdens verksamhet. Inga beräkningar har ändrats till följd av begreppsändringen.

- Den redovisade fängelsetiden är den tid som respektive person dömts till, inte den faktiska tid som personen varit inskriven på anstalt. Den redovisade fängelsetiden tar således inte hänsyn till villkorlig frigivning eller tillgodoräknad tid.
- Statistiken redovisas som regel uppdelad på kön. I vissa fall är de könsuppdelade tidsserierna kortare än de tidsserier som finns för totalvärden. Detta beror på att statistiken tidigare enbart redovisats med totalsiffror och att det inte gått att retroaktivt återskapa tabeller uppdelade på kön. Det finns även vissa tidsserier som inte alls är könsuppdelade, vilket kan bero på att det handlar om tabeller som redovisar låga tal med få individer och att risken för röjande av enskilda individer därmed anses vara stor.
- När strukturer och utveckling över tid redovisas bör det tas i beaktan att männen oftast står för den övervägande andelen av de som påbörjat en fängelseverkställighet, skrivits in på häkte eller stått under övervakning. Vid mer detaljerad redovisning är antalet kvinnor därmed litet. När utvecklingen följs för antalsmässigt små kategorier bör man tänka på att även små förändringar i antal kan resultera i stora procentuella upp- och nedgångar. Det är således inte ovanligt att den procentuella utvecklingen för dessa redovisningar visar på relativt kraftiga årliga variationer. Könsfördelningen innebär vidare att resultaten för männen som regel oftast liknar resultaten för totalen.
- Nivåerna i statistiken över antalet som påbörjat en fängelseverkställighet och antalet domslut med fängelse i lagföringsstatistiken påverkas av både verksamhetsmässiga och statistiska faktorer, varför en direkt jämförelse mellan de två produkterna inte är lämplig. Nivåskillnaderna förklaras bland annat av att lagföringsstatistiken redovisar fällande domslut i tingsrätten, medan statistiken över påbörjade fängelseverkställigheter redovisar fängelsedömda personer i lagakraftvunna domar. En person kan dessutom verkställa flera fängelsestraff samtidigt. Det innebär vidare att tidpunkten för det fällande domslutet i tingsrätten och datumet för själva inskrivningen på anstalt också kan infalla under olika kalenderår. Därtill avtjänar en del fängelsedömda personer straffet med elektronisk fotboja, och de personerna räknas inte in i statistiken över personer intagna på anstalt.

Begrepp och definitioner

Nedan följer en beskrivning av begrepp och definitioner som statistiken över kriminalvård omfattas av.

- *Anstalt* är en benämning på fängelse. Anstalterna delas från och med 2012 upp i säkerhetsklasserna 1–3, där anstalter med säkerhetsklass 1 och 2 har högst säkerhet och anstalter med säkerhetsklass 3 har lägst säkerhet.
- Att någon *avslutar* en fängelseverkställighet innebär att personen lämnar anstalten fysiskt, men inte nödvändigtvis att kriminalvårdspåföljden är avslutad. Det kan röra sig om personer som frigivits, personer för vilka verkställigheten av domen överflyttats till ett annat land, personer som har avlidit eller personer som av annan anledning inte längre befinner sig på anstalt. I de fall personen frigivits övergår i många fall ansvaret till frivården. Begreppet *avslutad fängelseverkställighet* ersätter från och med Kriminalvård 2020 begreppet avgång från anstalt.
- *Avvikelse* innebär att en person har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd (rymning) eller att en person med tillstånd att vistas utanför anstaltsområdet under en viss begränsad tid inte har återvänt inom den tillåtna tiden.
- *Frigivna* avser både personer som villkorligt frigivits från sina fängelsestraff och personer som helt har verkställt sina fängelsestraff. Enligt huvudregeln tillämpas i dag villkorlig frigivning när personen har avtjänat två tredjedelar av den utdömda tiden (dock minst en månad).
- *Frivården* ansvarar för påföljder i frihet. Frivården ansvarar för administration av övervakningen av personer som frigivits villkorligt, personer som dömts till skyddstillsyn samt personer som avtjänar sitt fängelsestraff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll. Personer som dömts till villkorlig dom med samhällstjänst övervakas inte av frivården, men frivården administrerar samhällstjänsten.
- En eller flera fängelsepåföljder som verkställs genom att den dömda avtjänar sitt straff på anstalt eller i häkte benämns *fängelseverkställighet*. Under

fängelseverkställigheten kan klienten även befinna sig utanför verksamhetsstället i samband med beviljad särskild utslussningsåtgärd eller tillfälligt, exempelvis vid permission. Begreppet är nytt från och med Kriminalstatistik 2020.⁵

- *Häktning* avser frihetsberövande som beslutas av domstol efter framställning av åklagare. Häktningsförhandling ska ske i domstol senast fyra dagar efter gripandet. För att häktning ska kunna ske måste personen vara misstänkt för att ha begått ett brott som kan ge fängelse i minst ett år. Åtal ska normalt vara väckt inom två veckor från häktningsbeslutet. I annat fall ska en ny häktningsförhandling hållas.
- *Intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV)* är ett sätt att med hjälp av så kallad fotboja verkställa ett utdömt fängelsestraff om högst 6 månader utanför anstalt. Den 1 oktober 2001 infördes möjligheten även för personer som är dömda till minst två års fängelse att avtjäna den sista tiden av straffet utanför anstalt, genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Denna utslussningsåtgärd benämns från och med 1 januari 2007 utökad frigång. IÖV verkställs av frivården.
- För att underlätta anpassningen till samhället kan en intagen beviljas *permission* (tillstånd att lämna anstalten) enligt 10 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) under en viss kort tid, om det inte finns någon påtaglig fara för fortsatt brottslig verksamhet eller misskötsamhet. Permission reglerades fram till den 1 april 2011 i 2 kap. 32 § lagen (1974:203) om kriminalvård på anstalt. I statistiken redovisas från och med 2017 *planerade permissioner*. Redovisningen har ersatt *beviljade permissioner* som redovisas fram till år 2017. Definitionsmässigt är skillnaden i redovisningen liten och består i att beviljade permissioner inte behöver ha genomförts, medan planerade permissioner ska ha någon form av noterat utfall under referensåret. Utfallet behöver dock inte innebära att permissionen har genomförts utan kan även omfatta avbrutna permissioner eller ej genomförda permissioner (till exempel på grund av sjukdom).
- En permission kan *misskötas* på olika sätt, exempelvis genom att den intagne inte kommer tillbaka till anstalten när tiden för permissionen löpt ut, inte vistas på rätt ort eller inte följer föreskrifter om drogfrihet. I statistiken redovisas detta som *misskötta permissioner* fram till 2017, och från och med samma år har redovisningen ersatts av *permissioner genomförda med anmärkning*.
- *Påbörjad fängelseverkställighet* avser personer som har påbörjat en ny fängelseverkställighet under referensåret. Begreppet ersätter från och med Kriminalvård 2020 begreppet intagna på anstalt.²
- *Pågående fängelseverkställigheter* avser personer som är inskrivna i häkte eller på anstalt vid en viss tidpunkt. Normalt vistas personen i häktet eller på anstalten.

⁵ Se även stycket *Jämförbarhet över tid*.

En person kan dock räknas ha en pågående fängelseverkställighet även utan att vara närvarande, exempelvis om personen är på permission eller placerad på sjukhus enligt 9 kap. 1 § fängelselagen (2010:610). Begreppet ersätter från och med Kriminalvård 2020 begreppet inskrivna på anstalt.³

- *Rymningar* är en typ av avvikelser som särredovisas (se avvikelse ovan). Rymning betecknar att en person som har en pågående fängelseverkställighet har lämnat anstaltsområdet utan tillstånd. Här ingår även personer som avviker utan tillstånd från sin bevakare i samband med en bevakad transport eller bevakad utevistelse.
- *Verkställighetsfall* innebär att personen avtjänar sitt fängelsestraff på häkte i väntan på en plats på anstalt.
- *Villkorlig frigivning* innebär att den som dömts till fängelse på viss tid kan friges innan hela den utdömda strafftiden har avtjänats. Det ursprungligen utdömda straffet måste omfatta minst en månad. Generellt gäller att personen friges villkorligt efter två tredjedelar av strafftiden.
- Personer som har dömts till skyddstillsyn eller är villkorligt frigivna kan stå under *övervakning* av frivården en viss tid. De ska då följa vissa föreskrifter och kan få hjälp och stöd från frivården.

För en mer detaljerad beskrivning av statistiken se kapitlet *Beskrivning av statistiken*.

Resultat

I sammanställningen nedan redovisas huvudresultaten från statistiken över kriminalvård 2020. Först redovisas nivån och utvecklingen av antalet personer som påbörjat en fängelseverkställighet under 2020 och personer som hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober samma år. Resultaten redovisas indelat efter kön samt olika redovisningsgrupper, som exempelvis ålder, brottskategori, tidigare kriminalvårdspåföljd och strafftid. I sammanställningen redovisas även antalet beviljade respektive planerade permissioner. Därefter redovisas nivån och utvecklingen av antalet inskrivna och övervakade i frivården samt antalet inskrivna i häkte den 1 oktober. Slutligen redovisas nivån och utvecklingen av påbörjade och pågående fängelseverkställigheter för de fyra största brottskategorierna.

Notera att samtliga antalsuppgifter i text och tabeller är avrundade enligt principen om tre informationsgivande siffror. Exempelvis avrundas 8 543 intagna till 8 540 intagna. Procenttal avrundas till närmaste heltal, vilket exempelvis innebär att 12,56 procent avrundas till 13 procent. Alla beräkningar och uppgifter som utgör underlag till figurer baseras dock på oavrundade siffror. För exakta sifferuppgifter, se de grundtabeller som finns på statistiksidorna på www.bra.se.

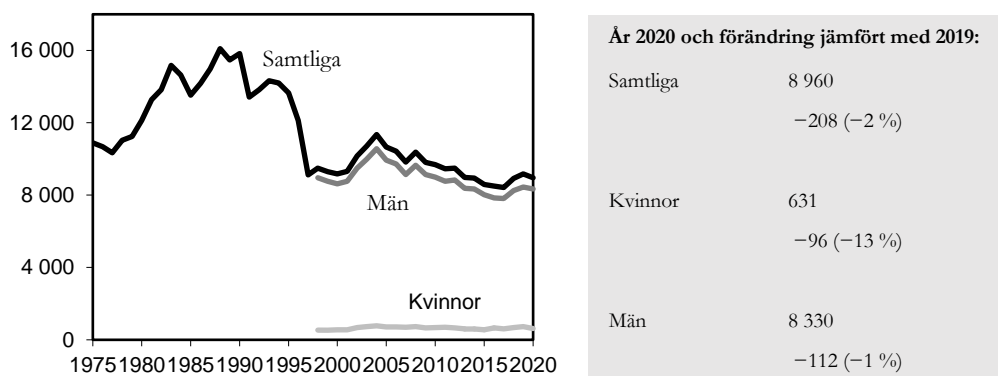
Utvecklingen av antalet personer på anstalt

Personer som påbörjat en fängelseverkställighet³

Under 2020 var det 8 960¹ personer som påbörjade en fängelseverkställighet, vilket var en minskning (-2 %) jämfört med 2019. Antalet kvinnor som påbörjade en fängelseverkställighet minskade med 96 personer (-13 %), antalet män minskade med 112 personer (-1 %).

Jämfört med 1975 har antalet som påbörjat en fängelseverkställighet minskat med 1 920¹ personer (-18 %). Från år 1998 går det att följa utvecklingen för kvinnor och män separat. Mellan åren 1998 och 2004 ökade både antalet kvinnor och antalet män som påbörjade en fängelseverkställighet. Därefter och fram till 2020 har både antalet intagna kvinnor och män minskat med 19 respektive 21 procent.

Jämfört med 2011, då totalt 9 460¹ personer påbörjade en fängelseverkställighet, har antalet intagna minskat med 5 procent. Antalet kvinnor har minskat med 9 procent, från 697 till 631 personer och antalet män har under samma period minskat med 5 procent, från 8 770¹ till 8 330¹ personer.

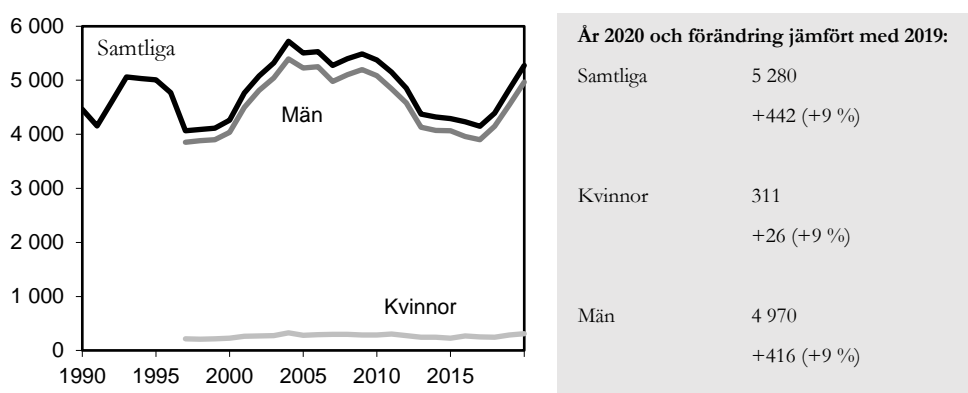

Figur 1¹. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet åren 1975–2020.

Pågående fängelseverkställighet⁴ den 1 oktober

Den 1 oktober 2020 hade totalt 5 280¹ personer en pågående fängelseverkställighet, vilket var en ökning med 9 procent jämfört med samma datum året innan.

Jämfört med 1990, då statistiken över pågående fängelseverkställighet den 1 oktober började föras, har antalet ökat med 18 procent. Sedan 1997 går det att följa utvecklingen för kvinnor och män separat. Fram till 2004 ökade både antalet kvinnor och män som hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober. Under åren mellan 2005–2017 minskade framför allt antalet män med en pågående fängelseverkställighet. Sedan 2017 har dock antalet personer med en pågående fängelseverkställighet återigen ökat. Den senaste tioårsperioden (2011–2020) har det totala antalet personer ökat med 2 procent. Antalet kvinnor har ökat med 8 personer (+3 %) och antalet män med 120 personer (+2 %).

Figur 2. Antal personer med pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, åren 1990–2020.

Medelbeläggning⁶

Medelbeläggningsen är en beräkning av det genomsnittliga antalet inskrivna personer på anstalt per dag, under ett år. Enligt formeln: beläggning/antalet dagar i perioden⁷.

År 2020 var medelbeläggningsen på anstalt 4 510¹ personer, varav 262 kvinnor och 4 250¹ män. Jämfört med 2019 ökade medelbeläggningsen totalt sett med 250 personer, från 4 260¹ personer. Medelbeläggningsen för kvinnor ökade med 17 personer, för män var ökningen 233 personer.

Permissioner och avvikelser från anstalt

Både antalet permissioner och antalet avvikelser från anstalt har minskat kraftigt sedan 2011. Det senaste årets kraftiga minskning beror på förändringar av rutiner under covid-19-pandemins första månader.

Permissioner

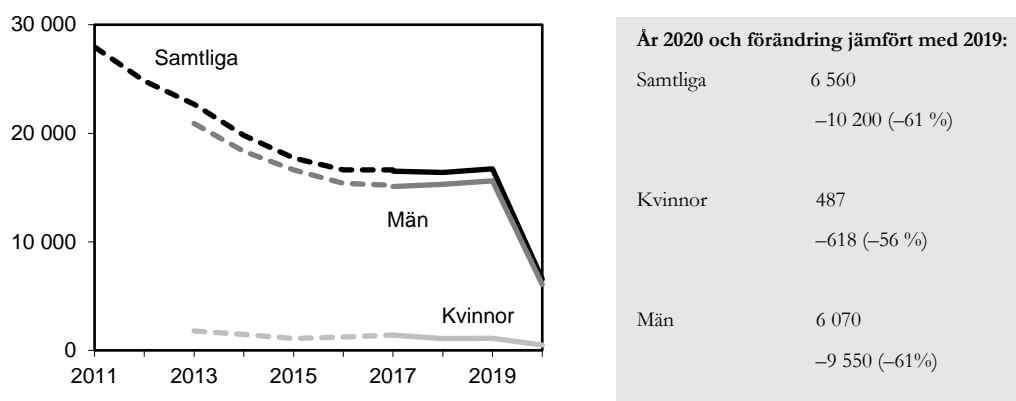
Intagna kan ansöka om tillstånd till permission för att få vistas utanför anstalt under en viss kort period. Permission kan till exempel ges för att en intagen ska kunna hålla kontakt med sin familj, få tillgång till sjukvård utanför anstalten eller vidta åtgärder för att underlätta anpassning till samhället.

År 2020 planerades 6 560¹ permissioner, vilket var en minskning med 10 200¹ permissioner (–61 %) jämfört med 2019. Fördelningen av planerade permissioner för kvinnor och män var 487¹ respektive 6 070¹ permissioner. För kvinnor minskade antalet permissioner med 618 (–56 %) jämfört med 2019, och männens permissioner

⁶ År 2021 infördes ett nytt mått för medelbeläggning. I anslutning till publicering av 2020 års statistik har beräkningen av medelbeläggning för åren 2018–2019 uppdaterats utifrån den nya definitionen. Se vidare avsnittet *Jämförbarhet över tid*.

⁷ 365 dagar vid årlig statistik.

minskade med 9 550 (–61 %). På grund av ändrad redovisning av permissioner görs här ingen jämförelse längre bakåt i tiden än 2017.⁸

Figur 3. Antal beviljade permissioner från kriminalvårdsanstalt, åren 2011–2017, samt antal planerade permissioner från kriminalvårdsanstalt, åren 2017–2020.⁹

Antalet beviljade respektive planerade permissioner påverkas till viss del av antalet personer som är intagna på anstalt. Regelsystemet för permissioner ändrades den 1 april 2011, i och med att den nya fängelselagen trädde i kraft. Denna förändring påverkade antalet permissioner under början av den senaste tioårsperioden. Den kraftiga minskningen av antalet planerade permissioner jämfört med 2019 beror dock framför allt på att Kriminalvården under våren 2020 ställde in både permissioner och besök på anstalt och häkten för att begränsa riskerna för smittspridning av covid-19 och därefter under resten av året kraftigt begränsade antalet permissioner.¹⁰

Permissioner genomförda med anmärkning

En genomförd permission kan rendera anmärkning, exempelvis om den intagne inte återvänder till anstalt när tiden för permissionen löpt ut, inte vistas på rätt ort eller inte följer föreskrifter om drogfrihet.

För både misskötta permissioner och permissioner genomförda med anmärkning särredovisas avvikelser och rymningar. Avvikelse innebär att personen inte återkommer till anstalten efter till exempel permission, sjukhusbesök eller frigång eller på annat sätt inte befinner sig där hen ska vara vid en given tidpunkt. Rymning innebär att personen utan tillstånd lämnar anstalten eller avviker från sin bevakare i samband med en bevakad transport eller bevakad utevistelse.

⁸ I syfte att öka sammanvändbarheten med Kriminalvårdens verksamhetsstatistik har redovisningen av permissioner från och med 2017 ändrats från *beviljade permissioner* till *planerade permissioner*. För mer information, se avsnittet *Jämförbarhet över tid*.

⁹ I figur 3 redovisas planerade permissioner genom de heldragna linjerna. Skillnaden mellan den tidigare definitionen *beviljade permissioner* och den nya definitionen *planerade permissioner* är förhållandevis liten och består i att den planerade permissioner inte omfattar de permissioner som inte hunnit få något utfall under referensåret.⁹

¹⁰ Källa: Kriminalvårdens årsredovisning 2020.

Antalet permissioner genomförda med anmärkning uppgick till 125 under 2020, vilket är en minskning med 481 permissioner jämfört med 2019. År 2020 var det 182 permissioner som inte genomfördes, vilket är en ökning med 86 permissioner jämfört med 2019. Under 2020 avbröts 5 permissioner, vilket är en minskning med 10 permissioner jämfört med 2019. På grund av den ändrade redovisningen av permissioner görs här ingen jämförelse längre bakåt i tiden än 2017.

Minskningen av antalet permissioner med anmärkningar och avbrutna permissioner respektive ökning av icke genomförda permissioner är en direkt följd av att antalet planerade permissioner har minskat kraftigt sedan 2019, på grund av pandemin.

Andelen permissioner med anmärkning i förhållande till det totala antalet genomförda permissioner ligger däremot något lägre på cirka 2 procent under 2020 jämfört med 4 procent av alla genomförda permissioner under 2019.

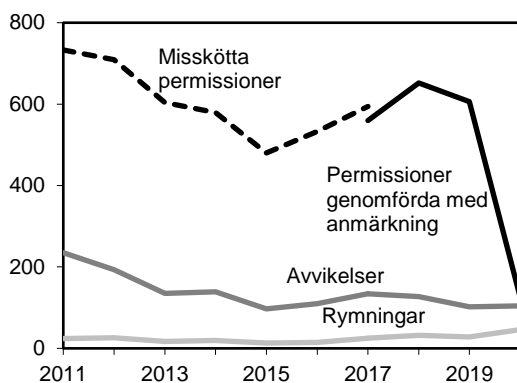
År 2020 avvek 104 personer från anstalt, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med 2019. Huvuddelen av avvikelserna, 56 procent, begicks vid vistelse utanför anstalt. Jämfört med 2011 har antalet minskat med 131 avvikelser (-56 %).

Rymningar direkt från anstalt utgjorde 44 procent av alla avvikelser 2020. Detta motsvarar 46 rymningar, vilket är 18 fler än föregående år. Samtliga rymningar som skedde under 2020 inträffade från anstalt med säkerhetsklass 3 (46 rymningar). Jämfört med 2011 har antalet ökat med 22 rymningar (+92 %). Inga rymningar förekom under 2020 från anstalter med säkerhetsklass 1 eller 2. År 2014 noterades periodens högsta antal rymningar från anstalt med säkerhetsklass 1 eller 2 (6 rymningar).

Att antalet rymningar från anstalter med säkerhetsklass 3 har ökat jämfört med 2019 beror troligen på en kombination av flera omständigheter. Kriminalvården har under året på grund av platsbrist placerat om personer som tidigare har varit placerade på anstalt med säkerhetsklass 2 till anstalter med säkerhetsklass 3.¹¹ Dessutom har indragna permissioner skapat ett missnöje på anstalterna som kan ha påverkat antalet direktavvikelser (rymningar) från anstalter med säkerhetsklass 3.¹²

¹¹ Vid sådana omplaceringar gäller normalt att personen ska ha genomfört en permission utan anmärkning innan en flytt till annan säkerhetsklass kan genomföras. Under året har dock denna rutin frångåtts. Ytterligare resonemang och beskrivning av ändringar i rutinerna framgår av Kriminalvårdens årsredovisning 2020.

¹² Källa: Kriminalvårdens årsredovisning 2020.

År 2020 och förändring jämfört med 2019:

Permissioner genomförda med anmärkning

Samtliga 125
-481 (-79 %)

Avvikelser

Samtliga 104
+2 (+2 %)

Rymningar

Samtliga 46
+18 (+64 %)

¹³Figur 4. Antal missköta permissioner på kriminalvårdsanstalt, därav antal avvikelser respektive antal rymningar, åren 2011–2017, samt antal permissioner genomförda med anmärkning på kriminalvårdsanstalt och därav antal avvikelser respektive antal rymningar, åren 2017–2020. ¹⁴

Observera att antalet permissioner genomförda med anmärkning, avvikelser och rymningar inte finns uppdelat på kön.

Avslutade fängelseverkställigheter¹⁵

Totalt avslutades 8 610¹ fängelseverkställigheter under 2020. Av dessa avsåg 630 kvinnor och 7 980¹ män. Jämfört med 2020 har antalet avslutade fängelseverkställigheter minskat med 161 avgångar (-2 %). Antalet avslutade fängelseverkställigheter avseende kvinnor minskade med 52 personer (-8 %) medan antalet avseende män minskade med 109 (-1 %) jämfört med 2019.

Av samtliga personer som avslutade sin fängelseverkställighet under 2020 var 6 250¹ personer (73 %) villkorligt frigivna. Av dessa var 416 kvinnor och 5 840¹ män.

Utveckling av antalet personer på anstalt efter ålder

Av samtliga personer som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 var 46 procent 30–49 år, medan 33 procent var 21–29 år och 15 procent var 50 år eller äldre. Av kvinnorna som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 var 56 procent 30–49 år, medan 22 procent var 21–29 år och 19 procent var 50 år eller äldre. Bland männen var motsvarande andelar 45 procent 30–49 år, 34 procent var 21–29 år och 15 procent var 50 år eller äldre.

¹³ Från och med 2017 redovisas *permissioner med anmärkning* under året, i stället för *missköta permissioner* som redovisas fram till och med 2017. Definitionsmässigt är skillnaden liten och består i att permissionen numera ska ha ett noterat utfall under referensåret.

¹⁴ Antalet permissioner genomförda med anmärkning på kriminalvårdsanstalt, därav antal avvikelser samt därav antal rymningar redovisas med heldragna linjer i figur 4.

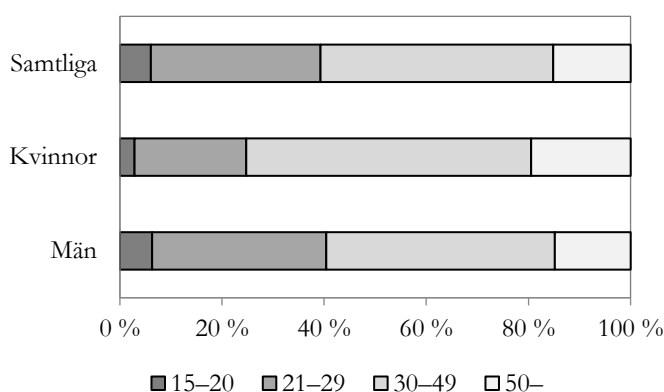
¹⁵ Från och med 2020 används begreppet *avslutade fängelseverkställigheter* för det som tidigare benämndes *avgått från anstalt*.

Sedan 1999 ska personer under 18 år dömas till sluten ungdomsvård i stället för fängelse, om det inte finns synnerliga skäl att döma till fängelse. Andelen unga intagna på anstalt är därför lägre än förväntat utifrån invånarantal och antalet lagföringsbeslut. Andelen ungdomar i åldern 15–20 år utgjorde 6 procent av samtliga personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020, samma andel som för samtliga män. Av samtliga kvinnor som intogs på anstalt var 3 procent i åldern 15–20 år.

Tabell 1. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020, efter ålder.

Ålder	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Kvinnor	Män
15–20	543	6	18	3	525	6	3	97
21–29	2 979	33	138	22	2 841	34	5	95
30–49	4 083	46	352	56	3 731	45	9	91
50–	1 359	15	123	19	1 236	15	9	91
Samtliga 15–	8 964	100	631	100	8 333	100	7	93

Den största andelen män återfinns i den yngsta åldersgruppen 15–20 år, där 97 procent var män och 3 procent kvinnor. Andelen kvinnor ökar med stigande ålder, till 9 procent i åldersgruppen 50 år eller äldre. Andelen män i åldersgruppen 50 år eller äldre var därmed 91 procent.

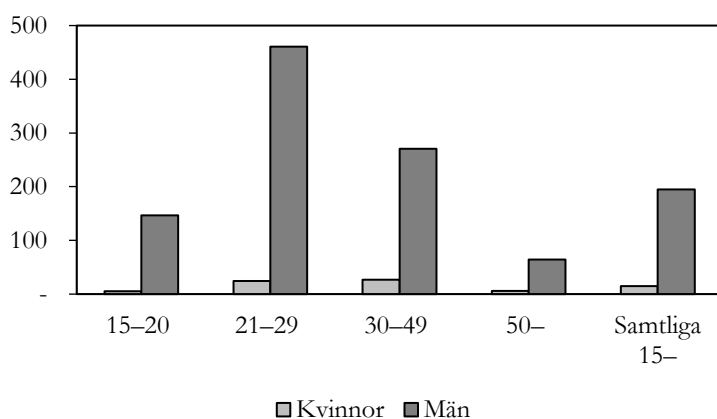
Figur 5. Andel personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020, efter ålder.

Jämfört med 2011 är förändringarna i åldersstrukturen små. Påbörjade fängelseverkställigheter i åldersgruppen 21–29 år har minskat med 2 procentenheter, medan påbörjade fängelseverkställigheter i åldersgruppen 50– år har ökat med 2 procentenheter. Övriga förändringar har varit små. Den största förändringen för kvinnor som påbörjat en fängelseverkställighet har skett i åldersgruppen 21–29 år (+3 procentenheter). Andelen kvinnor i åldersgruppen 50– år har samtidigt minskat med 2 procentenheter. För männen har andelen som påbörjat en fängelseverkställighet ökat mest i åldersgruppen 50 år eller äldre (+2 procentenheter). Män i åldersgruppen 21–29 har samtidigt minskat med 2 procentenheter.

Åldersfördelningen bland de personer som hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020 liknar åldersfördelningen bland de personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020.

Påbörjade fängelseverkställigheter per 100 000 invånare¹⁶

Den största åldersgruppen sett till antalet påbörjade fängelseverkställigheter per 100 000 invånare är åldersgruppen 21–29 år. I denna grupp var det totalt 252 personer per 100 000 invånare som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020. I åldersgruppen 30–49 var det totalt 151 personer per 100 000 invånare som påbörjade en fängelseverkställighet. I åldersgrupperna 15–20 år respektive 50 år eller äldre, var det 79 respektive 34 personer per 100 000 invånare som påbörjade en fängelseverkställighet. Antalet kvinnor som påbörjade en fängelseverkställighet per 100 000 invånare är betydligt lägre än antalet män per 100 000 invånare i samtliga åldersgrupper. Bland kvinnor i åldern 15 eller äldre var antalet som påbörjat en fängelseverkställighet 15 per 100 000 invånare under 2020, medan motsvarande siffra för männen var 195 av 100 000 invånare.

Figur 6. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020, efter ålder per 100 000 invånare i åldersgruppen.

Jämfört med 2019 har antalet personer som påbörjat fängelseverkställighet per 100 000 invånare ökat i de yngre åldersgrupperna men minskat i åldersgrupperna från 30 år. Ökningen var störst för åldersgruppen 21–29 år. I denna åldersgrupp ökade antalet med 7 personer per 100 000 invånare (+3 %). Den största minskningen återfanns i åldersgruppen 30–49 år som minskade i antal med 6 personer per 100 000 invånare (–4 %). För män som togs in på anstalt per 100 000 invånare såg förändringen i stort sett ut som för samtliga intagna. Störst var ökningen i åldersgruppen 21–29 år, där antalet påbörjade fängelseverkställigheter per 100 000

¹⁶ Beräkningen är gjord utifrån SCB:s statistik över medelfolkmängd (ålder under året). Befolkningsstatistiken baseras på de uppgifter om folkbokförda personer som Skatteverket lämnar till SCB. I kriminalvårdsstatistiken ingår dock även personer som inte är folkbokförda i Sverige.

invånare ökade med 17 personer till 461 personer (+4 %). Den största minskningen skedde i åldersgruppen 30–49 år där antalet intagna per 100 000 invånare minskade med 11 personer till 270 personer (–4 %). Förändringarna för kvinnor per 100 000 invånare var små jämfört med året innan. Den största förändringen har även här skett i åldersgruppen 21–29 år, där antalet påbörjade fängelseverkställigheter per 100 000 invånare minskade med 8 personer (–26 %). Förändringarna i övriga åldersgrupper var små, mellan 0–2 personer per 100 000. De procentuella förändringarna för kvinnorna kan se höga ut, men beror på att de skedde från mycket låga nivåer.

Tabell 2. Antal personer per 100 000 invånare som påbörjat fängelseverkställighet 2020 samt förändring jämfört med 2019, efter ålder.

Ålder	Samtliga			Kvinnor			Män		
	Antal	Förändring mot 2019		Antal	Förändring mot 2019		Antal	Förändring mot 2019	
		Antal	Procent		Antal	Procent		Antal	Procent
15–20	79	+1	+2	5	+0	+9	147	+4	+3
21–29	252	+7	+3	24	-8	-26	461	+17	+4
30–49	151	-6	-4	27	-1	-2	270	-11	-4
50–	34	-4	-11	6	-2	-27	64	-6	-9
Samtliga 15–	105	-4	-3	15	-2	-14	195	-5	-2

Utveckling av antalet personer på anstalt efter medborgarskap

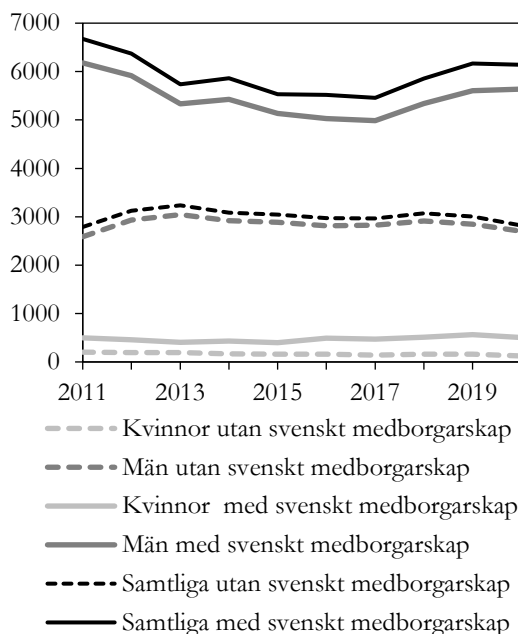
Statistiken över medborgarskap är uppdelad i personer utan svenskt medborgarskap och personer med svenskt medborgarskap. Däremot redovisas inga andra medborgarskap utifrån land. Om en person har flera medborgarskap, varav ett svenskt, redovisas personen i statistiken som svensk medborgare.

Av de totalt 8 960¹ personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 saknade 2 820¹ personer svenskt medborgarskap (31 %) medan 6 140¹ personer (69 %) var svenska medborgare.

Jämfört med 2019 har antalet personer med svenskt medborgarskap som påbörjade en fängelseverkställighet minskat i antal med 24 personer (vilket motsvarar en minskning med mindre än 1 %). Antalet personer utan svenskt medborgarskap har under samma period minskat med 184 personer (–6 %). Vad gäller antalet kvinnor hade både de utan svenskt medborgarskap och de med svenskt medborgarskap minskat i antal med 39 personer (–24 %) respektive 57 personer (–10 %). Antalet män utan svenskt medborgarskap minskade med 145 personer (–5 %), medan antalet män med svenskt medborgarskap ökade med 33 personer (+1 %).

Jämfört med 2011 har det totala antalet personer utan svenskt medborgarskap som påbörjat en fängelseverkställighet under 2020 ökat med 33 personer (+1 %). Antalet kvinnor utan svenskt medborgarskap minskade med 78 personer (–39 %) samtidigt som antalet män utan svenskt medborgarskap ökade med 111 personer (+4 %).

Antalet svenska medborgare som påbörjade en fängelseverkställighet har under samma period minskat med 532 personer (−8 %). Minskningen under perioden avsåg endast män med svenskt medborgarskap, som minskade med 544 personer (−9 %). Antalet kvinnor med svenskt medborgarskap ökade i stället under perioden med 12 personer (+2 %).

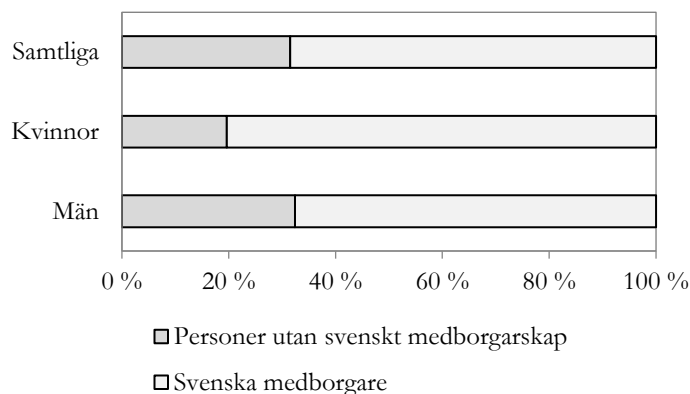
År 2020 och förändring jämfört med 2019:	
Svenska medborgare	
Samtliga	6 140 −24 (−0 %)
Kvinnor	507 −57 (−10 %)
Män	5 640 +33 (+1 %)
Personer utan svenskt medborgarskap	
Samtliga	2 820 −184 (−6 %)
Kvinnor	124 −39 (−24 %)
Män	2 700 −145 (−5 %)

Figur 7. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet, uppdelade utifrån medborgarskap, åren 2011–2020.

Av samtliga kvinnor som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 hade 80 procent svenskt medborgarskap och 20 procent saknade svenskt medborgarskap. Av männen hade 69 procent svenskt medborgarskap, medan 31 procent saknade svenskt medborgarskap. För kvinnor minskade andelen som saknade svenskt medborgarskap med 3 procentenheter jämfört med 2019, för männen var minskningen 1 procentenhet. Andelen med svenskt medborgarskap ökade därmed totalt med 1 procentenhet under samma period.

Eftersom *antalet* personer med svenskt medborgarskap som påbörjade en fängelseverkställighet under perioden 2011 till 2020 har minskat, samtidigt som antalet personer utan svenskt medborgarskap har ökat, har *andelen* personer utan svenskt medborgarskap, framför allt andelen män, ökat. Jämfört med 2011 har andelen personer utan svenskt medborgarskap totalt sett ökat med 2 procentenheter, från 29 procent till 31 procent av samtliga intagna. Det innebär i sin tur att andelen svenska medborgare har minskat i motsvarande omfattning med 2 procentenheter.

Ökningen av andelen medborgare utan svenskt medborgarskap under tioårsperioden bestod i en ökning för män med 2 procentenheter. Jämfört med 2011 har andelen kvinnor utan svenskt medborgarskap däremot minskat med 9 procentenheter, från 29 procent till 20 procent av samtliga intagna.

Figur 8. Andel personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020, efter medborgarskap.

Av de totalt 5 280¹ personer som hade en *pågående fängelseverkställighet* den 1 oktober 2020 saknade 1 470¹ personer (28 %) svenskt medborgarskap och 3 810¹ personer (72 %) hade svenskt medborgarskap. Jämfört med 2019 har både antalet personer med svenskt medborgarskap och antalet personer utan svenskt medborgarskap ökat med 11 respektive 4 procent. Jämfört med 2016¹⁷ har antalet personer med svenskt medborgarskap som hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober ökat med 29 procent och antalet personer utan svenskt medborgarskap ökat med 15 procent.

Brottsstrukturen

I kommande stycken om brottsstruktur sker redovisningen utifrån de brott som var huvudbrott¹⁸ i respektive persons dom.

Påbörjade fängelseverkställigheter

Av de 8 960¹ personer som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 hade hälften (50 %) dömts för narkotikabrott (1–3b §§ narkotikastrafflagen) eller tillgreppsbrott (8 kap. Brottsbalken) som huvudbrott.

Av de 2 820¹ personer som dömts för brott mot narkotikastrafflagen (31 procent av de påbörjade fängelseverkställigheterna) var 212 kvinnor och 2 610¹ män.

Tillgreppsbrott var huvudbrottet för 1 680¹ personer (19 %), varav 150 var kvinnor och 1 530¹ män, vilket motsvarade 24 procent av kvinnorna respektive 18 procent av männen. Av de som dömts för tillgreppsbrott hade 77 procent dömts för grov stöld

¹⁷ Siffrorna i beräkningarna har hämtats från tabell 5.10 i tabellbilagan.

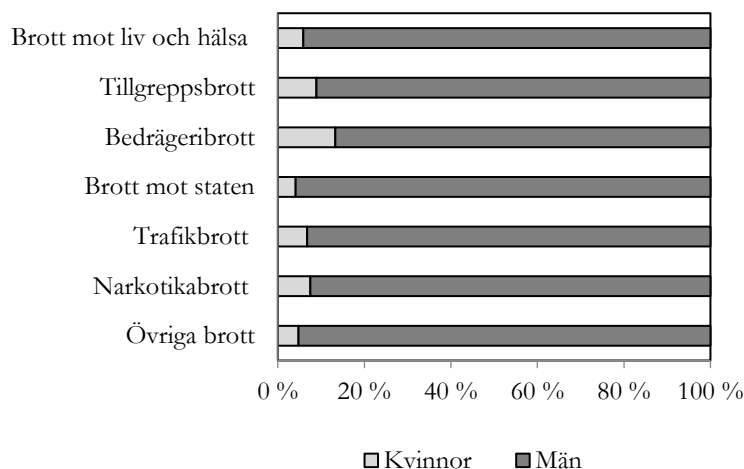
¹⁸ I det fall en person dömts för flera brott i samma beslut redovisas det brottet som hade den strängaste straffskalan, det så kallade huvudbrottet.

eller rån (inklusive grovt rån), varav 61 kvinnor och 836 män. Därutöver hade 12 procent av de intagna dömts för brott mot liv och hälsa (1 110¹ personer, varav 65 kvinnor och 1 040¹ män), vanligast för misshandel (inklusive grov misshandel). Det motsvarade 10 procent av kvinnorna och 12 procent av männen. Vidare hade 10 procent (10 procent av kvinnorna och 10 procent av männen) av de som påbörjat en fängelseverkställighet 2020 dömts för brott mot trafikbrottslagen (889 personer, varav 60 kvinnor och 829 män). Det vanligaste trafikbrottet var rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika samt grovt rattfylleri).

Tabell 3. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet utifrån brottstyp (huvudbrott) under 2020.

Brottstyp	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Kvinnor	Män
Samtliga brott	8 964	100	631	100	8 333	100	7	93
Brott mot liv och hälsa	1 106	12	65	10	1 041	12	6	94
Tillgreppsbrott	1 676	19	150	24	1 526	18	9	91
Bedrägeribrott	324	4	43	7	281	3	13	87
Brott mot staten	219	2	9	1	210	3	4	96
Trafikbrott	889	10	60	10	829	10	7	93
Narkotikabrott	2 819	31	212	34	2 607	31	8	92

Brottsstrukturen bland de intagna 2020 var i stort sett densamma som 2019. Den största skillnaden jämfört med 2019 avsåg personer dömda för trafikbrott, där minskningen 2020 var cirka 1 procentenhet för män och 5 procentenheter för kvinnor. Sett ur ett tioårsperspektiv märks främst förändringar i andelen som påbörjat sin fängelseverkställighet för trafikbrott och narkotikabrott. Jämfört med 2011 har andelen intagna för trafikbrott 2020 minskat med 7 procentenheter för kvinnor och 6 procentenheter för män, medan andelen intagna för narkotikabrott i stället har ökat med 10 procentenheter för kvinnor och 12 procentenheter för män. De antalsmässigt vanligaste huvudbrotten bland både kvinnor och män som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 var därmed narkotikabrott, tillgreppsbrott och brott mot liv och hälsa.

Figur 9. Andel personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020, efter huvudbrott och kön.

Ser man i stället till könsfördelningen hos de som påbörjade en fängelseverkställighet för olika brottstyper (huvudbrott) framgår att männens andel är betydligt större än kvinnornas i samtliga fall, till exempel gällande brott mot liv och hälsa, som omfattar bland annat misshandelsbrott. I denna kategori stod männen för 94 procent och kvinnorna för 6 procent av samtliga påbörjade fängelseverkställigheter 2020. Den brottskategori som hade högst andel kvinnor under året var bedrägeribrott, där 13 procent av de som påbörjat en fängelseverkställighet var kvinnor och 87 procent män.

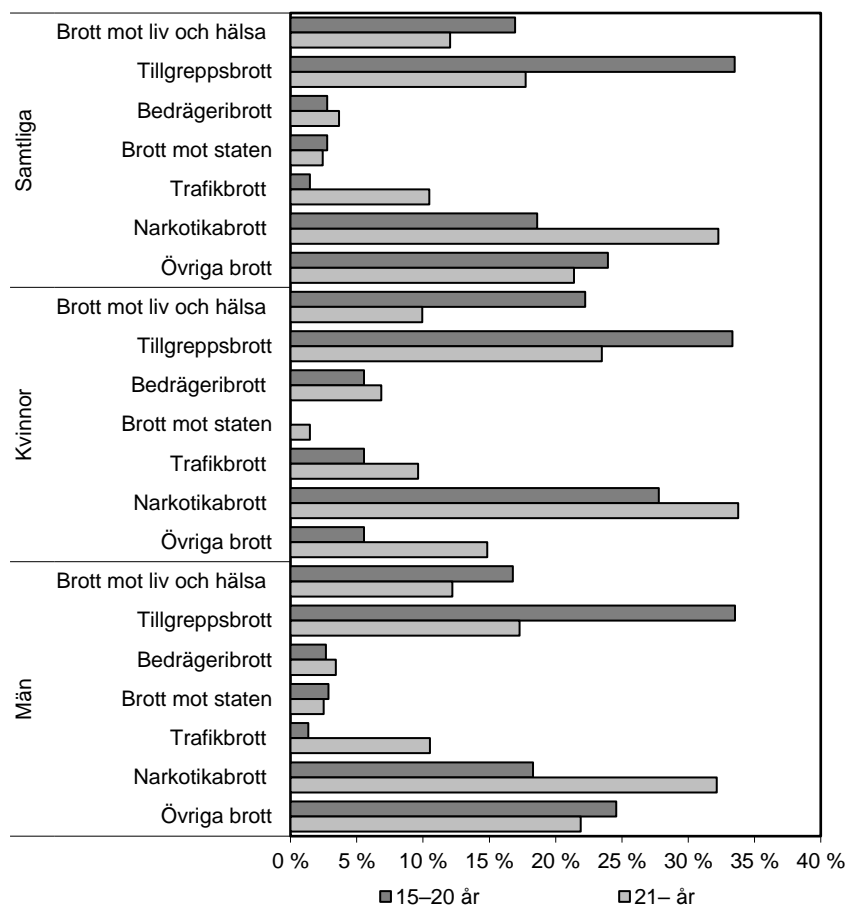
Ålder och huvudbrott

I jämförelser mellan olika åldersgrupper måste man ta hänsyn till att unga personer mellan 15 och 20 år döms till fängelse i mindre utsträckning än äldre personer, i synnerhet vid lindrigare brott. Domstolarna ska i så stor utsträckning som möjligt undvika fängelsepåföljd när det gäller unga lagöverträdare och i stället, om möjligt, döma till alternativa påföljder. Det bidrar till att det är färre personer i åldern 15–20 år som är intagna i fängelse i förhållande till hur många i åldersgruppen som lagförs för brott.

Vanligaste huvudbrotten i olika åldersgrupper

Det vanligaste huvudbrottet för ungdomar i åldern 15–20 år som togs in på anstalt 2020 var tillgreppsbrott, framför allt rån (inklusive grovt rån). I denna åldersgrupp var det 33 procent (6 personer) av kvinnorna och 34 procent (176 personer) av männen som hade dömts för tillgreppsbrott som huvudbrott.

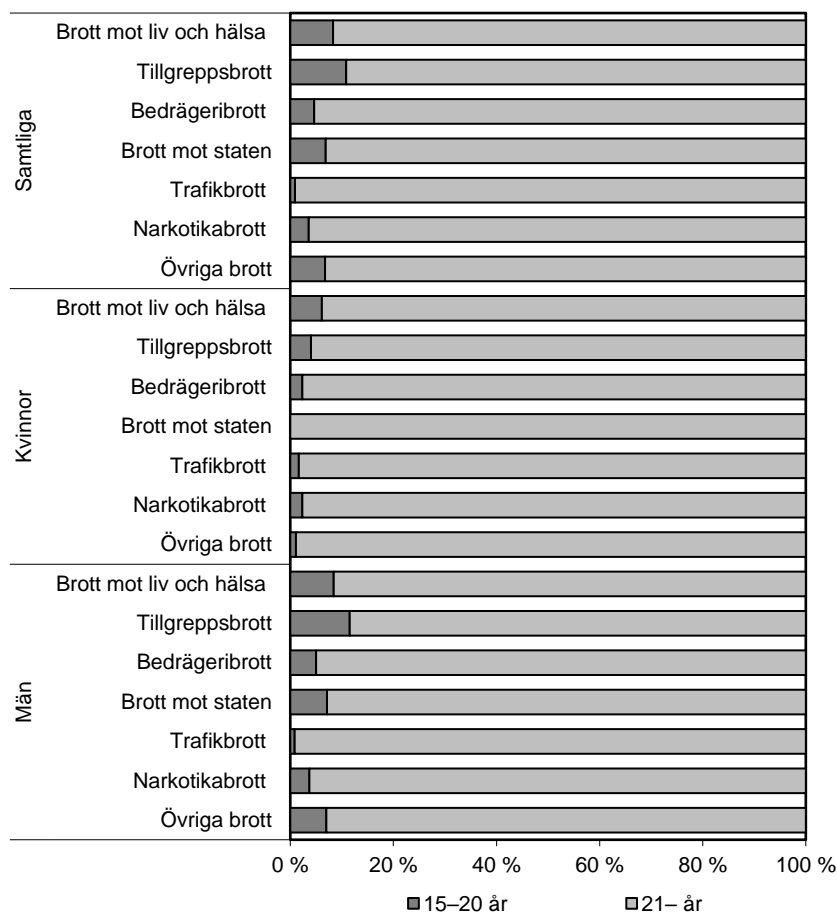
För kvinnorna i åldersgruppen 21 år och äldre var de vanligaste huvudbrotten narkotikabrott och tillgreppsbrott (34 procent respektive 23 procent av de påbörjade fängelseverkställigheterna i åldersgruppen). Även för män i åldersgruppen 21 år och äldre var narkotikabrott och tillgreppsbrott de vanligaste brotten (32 procent respektive 17 procent av de påbörjade fängelseverkställigheterna i åldersgruppen).

Figur 10. Andel personer som påbörjat fängelseverkställighet, i åldersgrupperna 15–20 år respektive 21 år eller äldre, efter huvudbrott 2020.

Andelsfördelning av huvudbrott mellan yngre och äldre åldersgrupper

Tillgreppsbrott och brott mot liv och hälsa var de två brottstyper där andelen unga var störst 2020. Kvinnor i åldern 15–20 år utgjorde 4 respektive 6 procent av samtliga kvinnor som 2020 påbörjade en fängelseverkställighet för dessa brott. Män i åldern 15–20 år utgjorde 12 respektive 8 procent av samtliga män som 2020 påbörjade en fängelseverkställighet för dessa brott. Trafikbrott, narkotikabrott och bedrägeribrott förekom däremot framför allt i åldersgruppen 21 år eller äldre. Av de kvinnor som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 med trafikbrott, narkotikabrott och bedrägeribrott som huvudbrott var 98 procent 21 år eller äldre. Samtliga kvinnor med en påbörjad fängelseverkställighet för brott mot staten var 21 år eller äldre. För de män som påbörjade en fängelseverkställighet för trafikbrott, narkotikabrott och bedrägeribrott under 2020 var 99–95 procent av de dömda 21 år eller äldre.

Figur 11. Andel personer som påbörjat en fängelseverkställighet, efter huvudbrott och ålder 2020.

Pågående fängelseverkställigheter den 1 oktober

Statistiken över pågående fängelseverkställigheter vid en viss tidpunkt skiljer sig från statistiken över påbörjade fängelseverkställigheter under loppet av ett år. Skillnaden beror på att statistiken över inskrivna vid en viss tidpunkt i högre grad omfattar personer som begått grova brott och dömts till långa fängelsestraff.

Personer som begått brott mot liv och hälsa utgjorde till exempel 25 procent av de med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020, men endast 12 procent av de personer som påbörjade en fängelseverkställighet samma år. För kvinnor var motsvarande siffror 28 procent respektive 10 procent, och för männen 25 respektive 12 procent.

Vad gäller personer dömda för brott mot trafikbrottslagen, som vanligtvis ger kortare strafftider, är förhållandet det motsatta. Dessa personer utgjorde endast 2 procent av de med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020, men 10 procent av samtliga personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020. Både för kvinnor och män var fördelningen 2 respektive 10 procent.

Totalt hade 5 280¹ personer en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020, varav 311 kvinnor och 4 970¹ män.

Tabell 4. Antal personer med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020 efter brottstyp (huvudbrott).

Brottstyp	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Kvinnor	Män
Samtliga brott	5 276	100	311	100	4 965	100	6	94
Brott mot liv och hälsa	1 324	25	86	28	1 238	25	6	94
Tillgreppsbrott	726	14	43	14	683	14	6	94
Bedrägeribrott	177	3	26	8	151	3	15	85
Brott mot staten	51	1	4	1	47	1	8	92
Trafikbrott	87	2	5	2	82	2	6	94
Narkotikabrott	1 191	23	71	23	1 120	23	6	94
Övriga brott	1 720	33	76	24	1 644	33	4	96

Vissa förändringar i brottsstrukturen kan noteras vid en jämförelse med 2011. Andelen med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020 har ökat med 3 procentenheter för brott mot liv och hälsa samtidigt som andelen med en pågående fängelseverkställighet för tillgreppsbrott har minskat med 4 procentenheter. För kvinnorna var förändringarna störst för brott mot liv och hälsa som ökade med 6 procentenheter, trafikbrott däremot minskade med 4 procentenheter. För männen var ökningen störst för brott mot liv och hälsa, som ökade med 2 procentenheter. Andelen män med en pågående fängelseverkställighet för tillgreppsbrott minskade samtidigt med 4 procentenheter.

Tidigare kriminalvårdspåföljd

Bland de 8 960¹ personer som påbörjade en fängelseverkställighet 2020 hade över hälften (53 %) haft en kriminalvårdspåföljd sedan tidigare (se tabell 5). Uppdelat på kön hade 33 procent av kvinnorna och 39 procent av männen tidigare haft en frihetsberövande kriminalvårdspåföljd, 21 procent av kvinnorna och 14 procent av männen hade tidigare haft en frivårdspåföljd. Resterande 46 respektive 47 procent hade inte haft någon tidigare kriminalvårdspåföljd.¹⁹

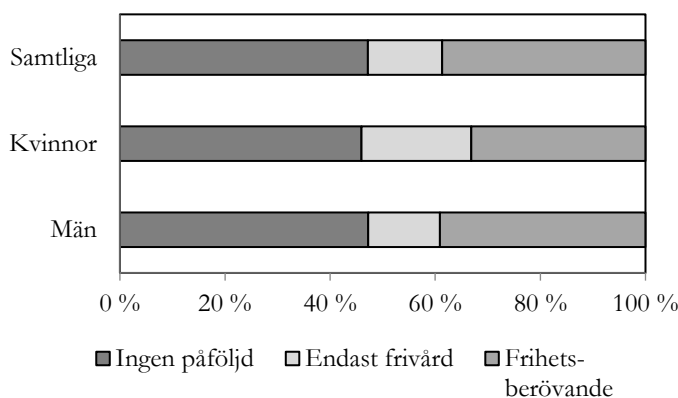
Kvinnor utan tidigare påföljd minskade med 15 procent jämfört med 2019, även kvinnor med frihetsberövande påföljd minskade med totalt 14 procent. Jämfört med 2019 ökade antalet män utan tidigare påföljd med 4 procent samtidigt som antalet män med frivårdspåföljd minskade med 7 procent.

¹⁹ Att inte ha haft någon tidigare kriminalvårdspåföljd behöver inte innebära att personen är obelastad. Påföljderna böter, villkorlig dom och överlämnande till särskild vård räknas till exempel inte som tidigare kriminalvårdspåföljder.

Tabell 5. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet under 2020 efter tidigare kriminalvårdspåföljd.

Tidigare kriminalvårdspåföljd	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Kvinnor	Män
Ingen påföljd	4 229	47	290	46	3 939	47	7	93
Endast frivård	1 266	14	132	21	1 134	14	10	90
Frihetsberövande	3 469	39	209	33	3 260	39	6	94
Samtliga tidigare kriminalvårdspåföljder	8 964	100	631	100	8 333	100	7	93

Av personer som påbörjade en fängelseverkställighet utifrån tidigare kriminalvårdspåföljd 2020 återfanns den största andelen kvinnor i gruppen som tidigare endast haft frivårdspåföljd innan de togs in på anstalt; i denna grupp var 10 procent kvinnor och 90 procent män.

Figur 12. Andel personer som påbörjat en fängelseverkställighet, efter tidigare kriminalvårdspåföljd, 2020.

Jämfört med 2011 har antalet personer som påbörjat en fängelseverkställighet utan tidigare kriminalvårdspåföljd ökat med totalt 328 personer (+8 %), vilket motsvarar en ökning för kvinnor med 10 personer (+4 %) och för männen med 318 personer (+9 %). Även antalet personer som tidigare haft frivårdspåföljd har ökat mellan 2011 och 2020. För kvinnorna var denna kategori lika stor som tio år tidigare (-1 person, -1 %), men för männen ökade kategorin med 79 personer (+7 %). Antalet personer som tidigare haft en frihetsberövande påföljd har däremot minskat. För kvinnorna med 75 personer (-26 %) och för männen med 830 personer (-20 %).

Tabell 6. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet efter tidigare kriminalvårdspåföljd 2020 och utveckling jämfört med 2011.

Tidigare kriminalvårdspåföljd	Samtliga		Kvinnor		Män	
	Antal	Utv.	Antal	Utv.	Antal	Utv.
Ingen påföljd	4 229	+8 %	290	+4 %	3 939	+9 %
Endast frivård	1 266	+7 %	132	-1 %	1 134	+7 %
Frihetsberövande	3 469	-21 %	209	-26 %	3 260	-20 %
Samtliga tidigare kriminalvårdspåföljder	8 964	-5 %	631	-9 %	8 333	-5 %

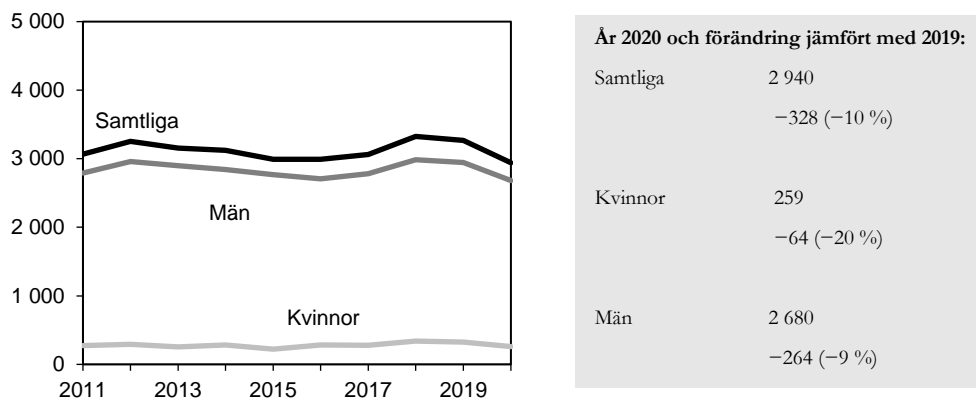
Utveckling av strafftider för intagna på anstalt

Av samtliga personer som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 var 33 procent dömda till strafftider på högst 2 månader. En något större andel, 36 procent, var dömda till strafftider på mer än 2 månader till högst 1 år, och 31 procent var dömda till strafftider på mer än 1 år. För kvinnor var de kortaste utdömda strafftiderna vanligast (41 %), medan de längsta strafftiderna förekom i lägst utsträckning (24 %). För männen var strafftider på mer än 2 månader till högst 1 år vanligast med 36 procent.

Tabell 7. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet 2020, efter strafftidens längd.

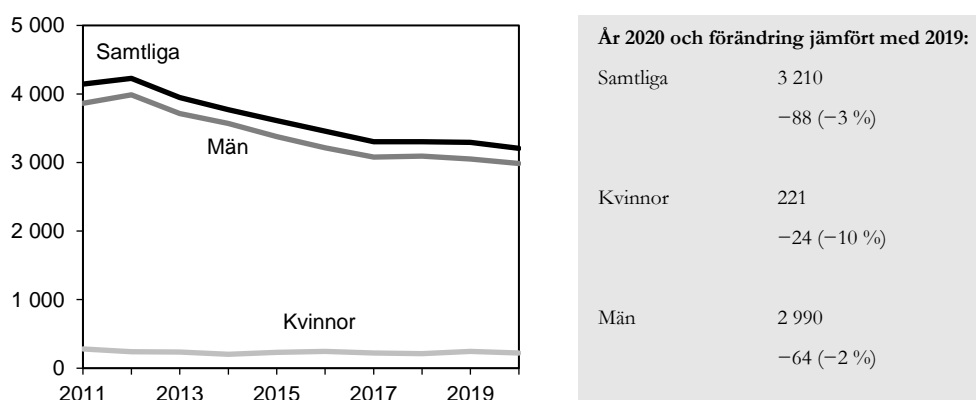
Strafftid	Samtliga		Kvinnor		Män	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Mindre än 1 månad, högst 2 månader	2 941	33	259	41	2 682	32
Mer än 2 månader, högst 12 månader	3 207	36	221	35	2 986	36
Mer än 12 månader	2 816	31	151	24	2 665	32
Samtliga fängelsepåföljder	8 964	100	631	100	8 333	100

År 2020 var det 2 940¹ personer med strafftider på mindre än en månad till högst två månader som påbörjade en fängelseverkställighet. Av dessa var 259 kvinnor och 2 680¹ män. Det motsvarade en minskning med 64 kvinnor (-20 %) och 264 män (-9 %) från 2019 till 2020. Jämfört med 2011 har det totala antalet intagna 2020 minskat med 4 procent. Därav minskade antalet kvinnor med 6 procent och antalet män med 4 procent.

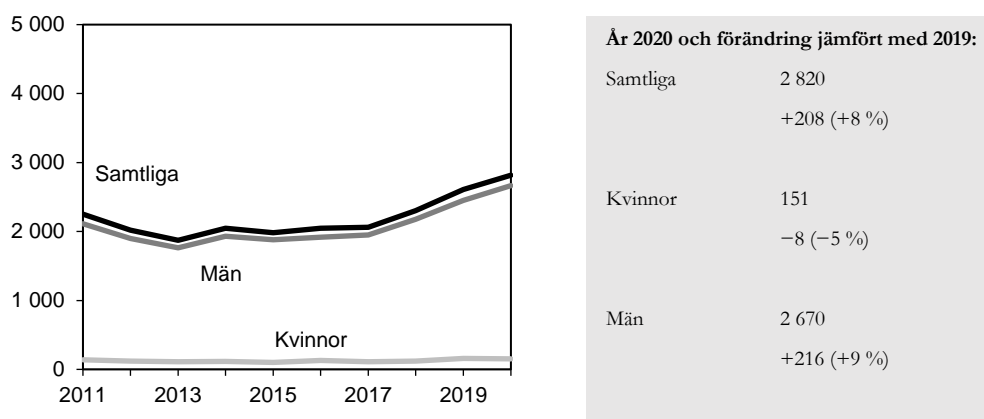
Figur 13. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet, med en strafftid på mindre än 1 månad–högst 2 månader, åren 2011–2020.

År 2020 var det 3 210¹ personer med strafftider på mer än två månader till högst ett år som påbörjade en fängelseverkställighet. Av dessa var 221 kvinnor och 2 990¹ män. Det motsvarade en minskning med 24 kvinnor (–10 %) och 64 män (–2 %) från 2019 till 2020. Jämfört med 2011 har det totala antalet intagna 2020 minskat med 23 procent. Därav minskade antalet kvinnor med 21 procent (–60 kvinnor) och antalet män med 23 procent (–878 män).

Figur 14. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet, med en strafftid på mer än 2 månader–högst 12 månader, åren 2011–2020.

Antalet personer som påbörjade en fängelseverkställighet med strafftider på mer än ett år ökade med 208 personer (+8 %) till 2 820¹ personer mellan 2019 och 2020. Antalet kvinnor minskade med 8 personer (–5 %), medan antalet män ökade med 216 personer (+9 %). Jämfört med 2011 har antalet intagna med strafftider på mer än ett år ökat med 25 procent. Det motsvarade en ökning med 11 kvinnor (+8 %) och 555 män (+26 %).

Figur 15. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet, med en strafftid på mer än 12 månader, åren 2011–2020.

Fördelningen av strafftider

Vid en mer detaljerad indelning av strafftiderna framgår att det vanligaste strafftidsintervallet för samtliga som påbörjade en fängelseverkställighet under 2020 var tider på mer än 2 till högst 6 månader. Detta gällde främst för män där antalet i detta intervall motsvarades av 1 830¹ av totalt 8 330¹ intagna män (22 %). Detta var det näst vanligaste intervallet för kvinnor med 143 intagna (23 %). Det vanligaste intervallet för kvinnor var i stället påföljder på högst 1 månad, med 174 intagna kvinnor (28 %). Detta intervall var det näst vanligaste för männen, 1 710¹ intagna män (20 %). Det strafftidsintervall där minst antal män och kvinnor var intagna under 2020 var strafftider på mer än fyra år (mer än 48 månader), där endast 6 procent av de intagna männen och 4 procent av kvinnorna återfanns.

Tabell 8. Antal personer som påbörjat en fängelseverkställighet 2020 efter strafftidens längd och utveckling sedan 2011.

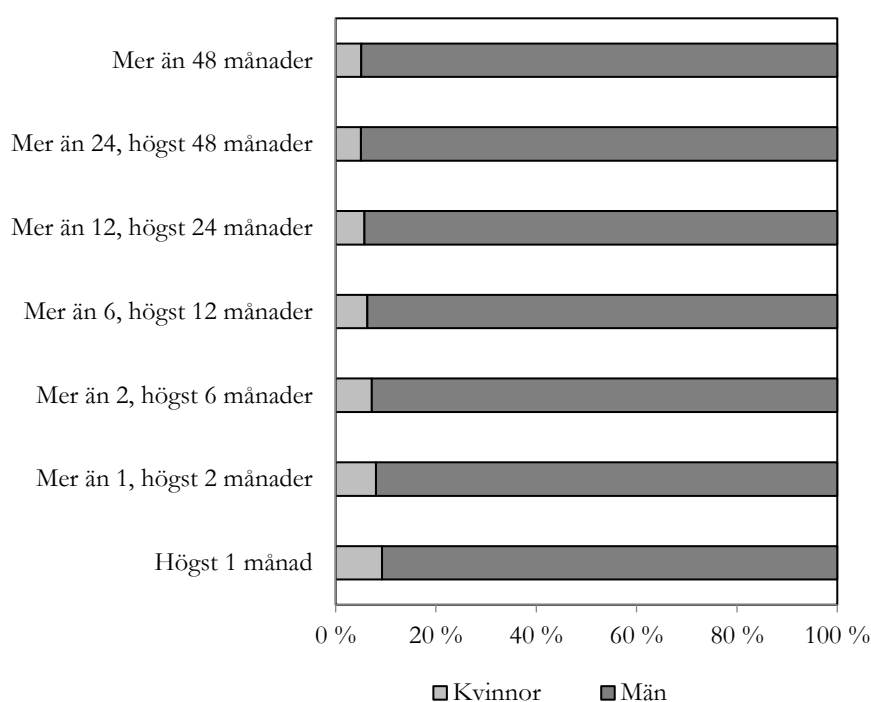
Strafftid	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Utv.	Antal	Utv.	Antal	Utv.	Kvinnor	Män
Högst 1 månad	1 882	+5 %	174	+7 %	1 708	+5 %	9	91
Mer än 1, högst 2 månader	1 059	-17 %	85	-25 %	974	-16 %	8	92
Mer än 2, högst 6 månader	1 976	-20 %	143	-29 %	1 833	-19 %	7	93
Mer än 6, högst 12 månader	1 231	-26 %	78	-4 %	1 153	-27 %	6	94
Mer än 12, högst 24 månader	1 279	+8 %	73	-1 %	1 206	+8 %	6	94
Mer än 24, högst 48 månader	1 028	+44 %	52	+18 %	976	+46 %	5	95
Mer än 48 månader	509	+45 %	26	+18 %	483	+47 %	5	95
Samtliga fängelsepåföljder	8 964	-5 %	631	-9 %	8 333	-5 %	7	93

Jämfört med 2011 har den totalt största antalsmässiga förändringen skett i strafftidsintervallet mer än 2 månader till högst 6 månader, som minskat med 498 personer (-20 %). För kvinnor minskade antalet intagna i detta intervall med 57 personer (-29 %) och för männen med 441 personer (-19 %). Den största antalsmässiga ökningen 2020, jämfört med 2011, skedde i intervallet mer än 2 år till

högst 4 år, med en ökning på 314 personer (+44 %). Här ökade antalet kvinnor med 8 personer (+18 %) och män med 306 personer (+46 %).

Könsfördelning

I alla straffidsgrupper 2020 var män i absolut majoritet jämfört med kvinnor. Andelen kvinnor var störst i straffidsgruppen högst en månad där 9 procent var kvinnor och 91 procent var män. Minst andel kvinnor återfinns i straffidsgruppen mer än 2 år till högst 4 år (mer än 24, högst 48 månader) där 5 procent var kvinnor och 95 procent män 2020. I de övriga straffidsgrupperna däremellan var 5–8 procent kvinnor.

Figur 16. Andel personer som påbörjat en fängelseverkställighet 2020, efter strafftidens längd och kön.

Utveckling av intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV)

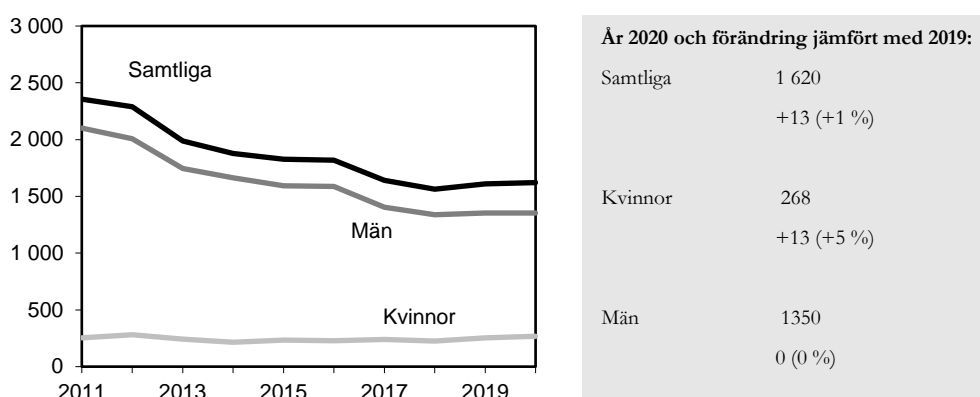
Intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV), även kallad fotboja, är ett sätt att verkställa ett utdömt fängelsestraff om högst sex månader utanför anstalt. Den 1 oktober 2001 infördes möjligheten även för personer som är dömda till minst två års fängelse att avtjäna den sista tiden av straffet utanför anstalt genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Denna utslussningsåtgärd benämns från och med 1 januari 2007 *utökad frigång*. IÖV verkställs av frivården.

År 2020 började 1 620¹ personer avtjäna ett fängelsestraff genom intensivövervakning. Av dessa var 268 kvinnor och 1 350¹ män, vilket motsvarade 17 procent kvinnor och 83 procent män. De vanligaste brotten bland dessa personer var brott mot trafikbrottslagen, framför allt rattfylleri (inklusive rattfylleri under

påverkan av narkotika och grovt rattfylleri). Cirka 67 procent av kvinnorna och 51 procent av männen, eller 180 kvinnor respektive 690 män, var dömda för brott mot trafikbrottslagen.

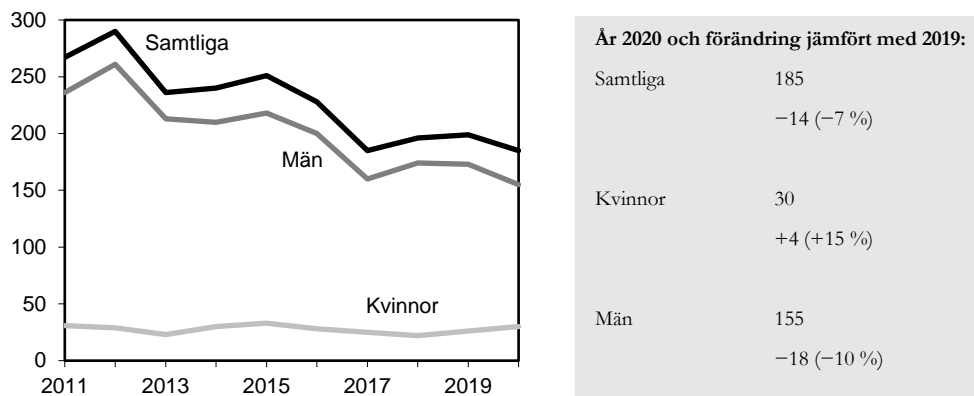
Totalt sett har antalet personer som påbörjade intensivövervakning ökat med 1 procent 2020 jämfört med 2019. Det motsvarar en ökning på 5 procent av kvinnorna (13 kvinnor). Antalet män som påbörjade en intensivövervakning under 2020 var detsamma som året innan.

Sett ur ett längre perspektiv, jämfört med 2011, har det totala antalet påbörjade intensivövervakningar minskat med 734 övervakningar (−31 %). Bland männen minskade antalet övervakningar med 747 stycken, men den totala minskningen blev något lägre, eftersom antalet kvinnor som påbörjade intensivövervakning istället ökade med 13 personer.

Figur 17. Antal personer som påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) respektive år, perioden 2011–2020.

Den 1 oktober 2020 övervakades totalt 185 personer med elektronisk kontroll varav 30 kvinnor och 155 män. Jämfört med 2019 innebar det en ökning på 15 procent för kvinnorna och en minskning på 10 procent för männen. Jämfört med 2011 har antalet övervakade den 1 oktober 2020 minskat med totalt 82 personer (−31 %) vilket motsvarar en minskning med en kvinna (−3 %) och 81 män (−34 %).

Figur 18. Antal personer under intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) den 1 oktober, åren 2011–2020.

Utveckling av frivårdspåföljder

Inom frivården övervakas personer som dömts till skyddstillsyn, samhällstjänst eller kontraktsvård, personer som är villkorligt frigivna från anstalt och personer som övervakas genom IÖV (se ovan). Här redovisas utvecklingen gällande övervakning av det totala antalet personer som dömts till skyddstillsyn respektive villkorlig frigivning från anstalt.

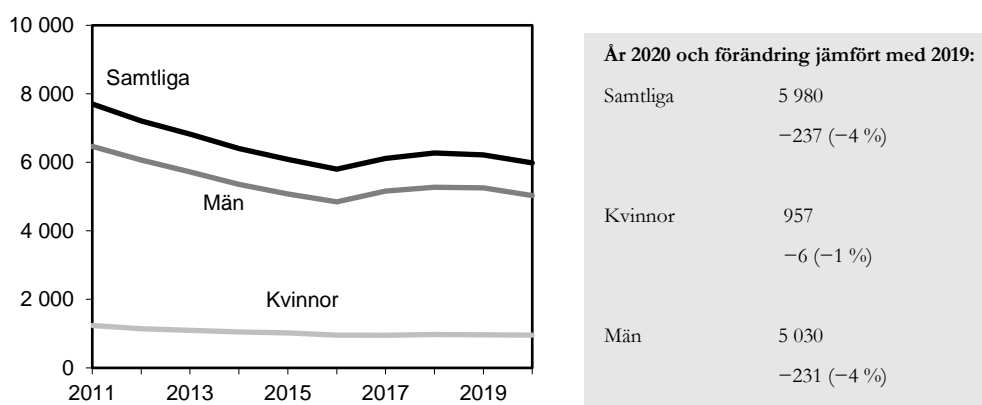
Under 2020 påbörjade totalt 11 300¹ personer någon form av övervakning administrerad av Kriminalvården, varav 1 300¹ kvinnor och 9 960¹ män. Av kvinnorna var 74 procent (957 kvinnor) dömda till skyddstillsyn, och 26 procent (345 kvinnor) villkorligt frigivna. Av männen var 50 procent (5 030¹ män) dömda till skyddstillsyn och 49 procent (4 930¹ män) villkorligt frigivna. Därutöver hade totalt 6 personer överflyttats från annat land.

År 2011 inleddes övervakningar av 12 500¹ personer inom frivården, vilket innebar att antalet inledda övervakningar 2020 var 10 procent lägre än 2011. Den största antalsmässiga minskningen har skett för männen, bland vilka antalet inledda övervakningar har minskat med 1 080¹ (-10 %), medan antalet övervakningar bland kvinnorna minskat med 209 (-14 %) sedan 2011.

Den 1 oktober 2020 var totalt 10 200¹ personer under övervakning. Av dessa var 1 220¹ kvinnor och 8 960¹ män. Jämfört med 2011 hade antalet personer under övervakning den 1 oktober minskat med 20 procent. Några motsvarande siffror uppdelade på kön jämfört med 2011 finns inte.

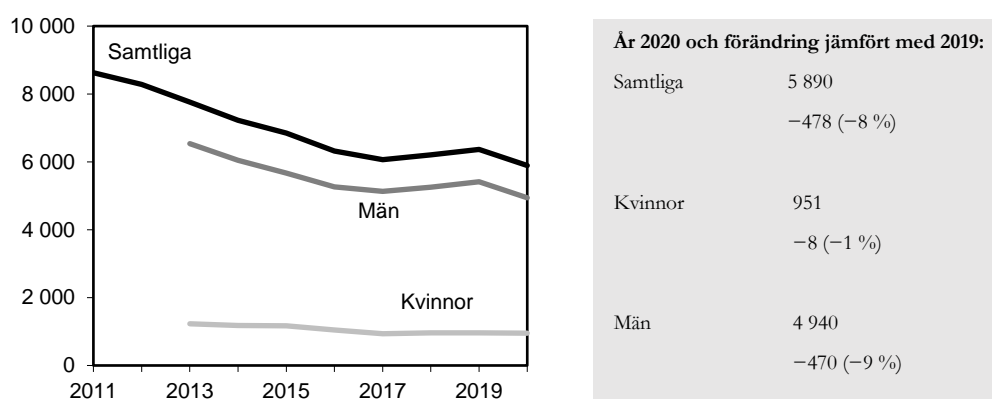
Skyddstillsyn

År 2020 inleddes övervakningar av personer dömda till skyddstillsyn i 5 980¹ fall, därav kvinnor i 957 fall och män i 5 030¹ fall. Detta var en minskning med 1 procent för kvinnorna och 4 procent minskning för männen jämfört med 2019. Cirka 16 procent av de som dömdes till skyddstillsyn och påbörjat övervakning under 2020 var kvinnor och 84 procent var män.

Figur 19. Antal personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under respektive år, perioden 2011–2020.

Den 1 oktober 2020 var det totalt 5 890¹ personer som var dömda till skyddstillsyn och stod under övervakning varav 951 kvinnor och 4 940¹ män. Detta motsvarade samma nivå som 2019 för kvinnor och en minskning med 9 procent för män. Jämfört med 2011 var minskningen totalt 32 procent. Några motsvarande siffror uppdelade på kön för 2011 finns inte.

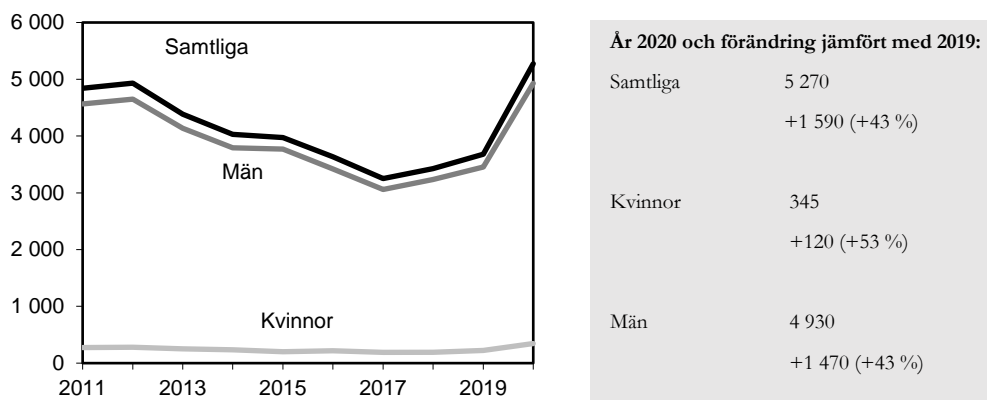

Figur 20. Antal personer dömda till skyddstillsyn under övervakning den 1 oktober respektive år, perioden 2011–2020.

Villkorligt frigivna

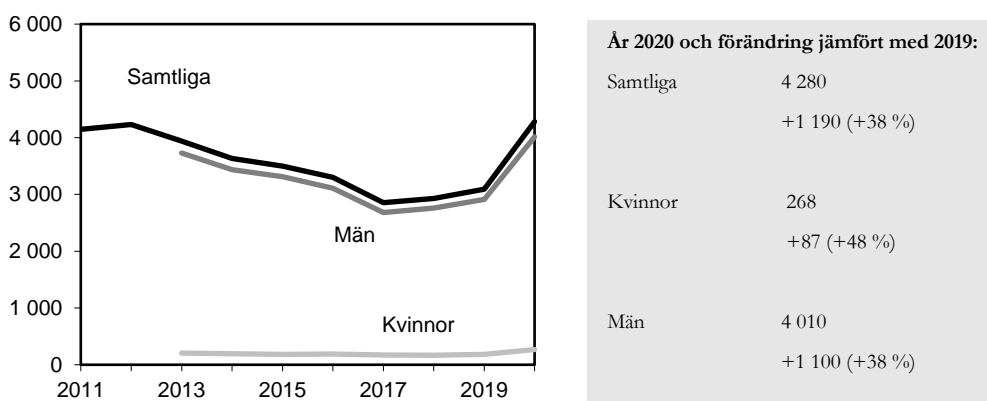
År 2020 inleddes totalt 5 270¹ övervakningar av villkorligt frigivna varav 345 övervakningar av kvinnor och 4 930¹ övervakningar av män, vilket jämfört med 2019 innebar en ökning med 53 procent för kvinnorna och 43 procent för männen. Jämfört med 2011 var ökningen totalt 433 personer (+9 %), vilket motsvarade en ökning med 72 kvinnor (+26 %) och 361 män (+8 %). Av de villkorligt frigivna som påbörjat övervakning under 2020 var cirka 7 procent kvinnor och 93 procent män.

I juli 2020 började en ny lagstiftning om förstärkta återfallsförebyggande åtgärder vid villkorlig frigivning gälla.²⁰ Förändringen innebär större befogenheter för frivården, som nu kan fatta beslut i flera frågor som tidigare låg hos övervakningsnämnderna. Denna förändring av lagstiftningen har fått en direkt effekt på antalet villkorliga frigivningar under året.²¹

Figur 21. Antal villkorligt frigivna personer som påbörjat övervakning under respektive år, perioden 2011–2020.

Den 1 oktober 2020 var det totalt 4 280¹ personer som stod under övervakning efter att ha blivit villkorligt frigivna, varav 268 kvinnor och 4 010¹ män, vilket jämfört med samma tidpunkt 2019 var en ökning med 48 procent för kvinnorna och 38 procent för männen. Jämfört med 2011 var ökningen totalt 3 procent. Några motsvarande siffror uppdelat på kön för 2011 finns inte.

Figur 22. Antal villkorligt frigivna personer under övervakning den 1 oktober, åren 2011–2020.

²⁰ SFS 2019:464, Lag om ändring i brottsbalken. Avseende *kapitel 26, Om fängelse*.

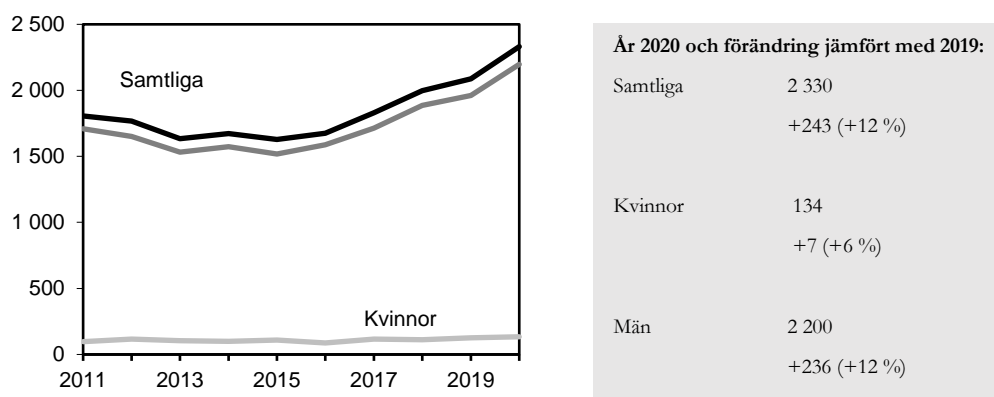
²¹ Källa: Kriminalvårdens årsredovisning 2020.

Utvecklingen av antalet personer inskrivna i häkte

Den 1 oktober 2020 var 2 330¹ personer inskrivna i häkte, varav 134 kvinnor och 2 200¹ män. Det motsvarade ungefär 6 procent kvinnor och 94 procent män. Jämfört med den 1 oktober 2019 var det en ökning med 6 procent för kvinnorna och 12 procent för männen.

Av samtliga personer inskrivna i häkte den 1 oktober 2020 var 85 procent häktade (1 990¹ personer, varav 122 kvinnor och 1 860¹ män) och 2 procent var anhållna eller gripna, varav 5 kvinnor och 31 män. De övriga 310 personerna inskrivna i häkte (16 %) avtjänade till exempel fängelsestraff²², hade tagits i förvar enligt utlänningslagen eller hade omhändertagits enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare. Av samtliga övriga inskrivna var cirka 2 procent kvinnor.

Från 2011 till 2020 hade antalet inskrivna i häkte den 1 oktober ökat med 29 procent, vilket motsvarade en ökning med 524 personer (varav 37 kvinnor och 487 män).

Figur 23. Antal personer inskrivna i häkte den 1 oktober, åren 2011–2020.

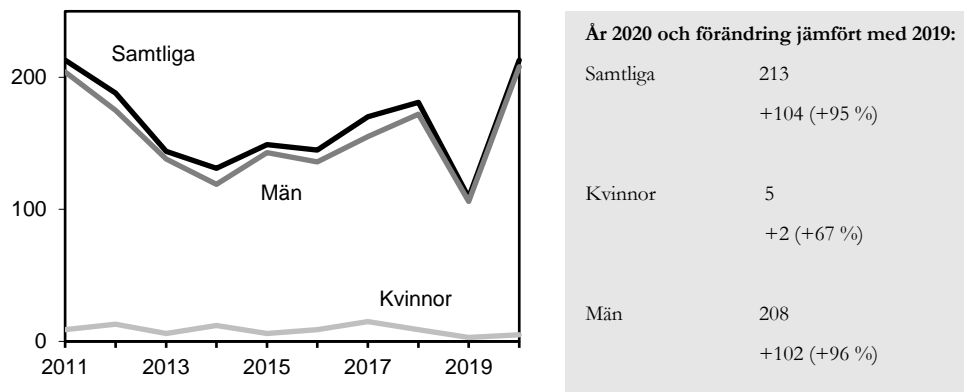
Verkställighetsfall

Den 1 oktober 2020 avtjänade 213 personer sin fängelsepåföljd i häkte (verkställighetsfall). Av dem var 5 kvinnor och 208 män, vilket motsvarade 2 procent kvinnor respektive 98 procent män. Antalet verkställighetsfall ökade med 95 procent jämfört med året innan. Antalet verkställighetsfall den 1 oktober låg därmed på samma nivå som 2011.

Att antalet verkställighetsfall i häkte var så pass högt den 1 oktober 2020 var en följd av den höga beläggningen på anstalterna under året, vilket fick till följd att antalet verkställighetsfall blev relativt högt under vissa dagar under 2020.²³

²² Verkställighetsfall.

²³ Källa: Kriminalvårdens årsredovisning 2020. För information om medelantalet verkställighetsfall per dag under året hänvisas till kriminalvården, www.kriminalvard.se.

Figur 24. Antal verkställighetsfall (fängelsedömda) i häkte den 1 oktober, åren 2011–2020.

Brottskategoriernas utveckling för personer som påbörjat fängelseverkställighet

Mellan 2019 och 2020 har det totala antalet personer med påbörjad fängelseverkställighet minskat något. Den största antalsmässiga minskningen av antalet fängelseverkställigheter skedde för personer dömda för trafikbrott som minskade med 13 procent (–130 personer). En viss ökning av antalet påbörjade fängelseverkställigheter skedde dock för personer dömda för narkotikabrott som har ökat med 2 procent (+51 personer). För kvinnorna minskade antalet trafikbrott med 43 procent (–45 personer). Antalet kvinnor som påbörjade en fängelseverkställighet för bedrägeribrott ökade däremot med 43 procent (+13 personer). För männen minskade antalet påbörjade fängelseverkställigheter för trafikbrott med 9 procent (–85 personer) medan antalet ökade för narkotikabrott med 2 procent (+59 personer).

Tabell 9. Antal personer som påbörjat fängelseverkställighet 2020 samt förändring jämfört med 2019, efter huvudbrott.

Brottstyp	Samtliga				Kvinnor				Män			
	Antal		Förändring mot 2019		Antal		Förändring mot 2019		Antal		Förändring mot 2019	
			Antal	Procent			Antal	Procent			Antal	Procent
Samtliga brott	8 964	-208	-2 %		631	-96	-13 %		8 333	-112	-1 %	
Brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB)	1 106	+46	+4 %		65	+5	+8 %		1 041	+41	+4 %	
Tillgrepsbrott	1 676	-51	-3 %		150	-12	-7 %		1 526	-39	-2 %	
Bedrägeri	324	-34	-9 %		43	+13	+43 %		281	-47	-14 %	
Brott mot staten	219	-59	-21 %		9	-13	-59 %		210	-46	-18 %	
Trafikbrott	889	-130	-13 %		60	-45	-43 %		829	-85	-9 %	
Narkotikabrott	2 819	+51	+2 %		212	-8	-4 %		2 607	+59	+2 %	
Övriga brott	1 931	-31	-2 %		92	-36	-28 %		1 839	+5	+0 %	

Vid tolkning av utvecklingen av antalet påbörjade fängelseverkställigheter inom olika brottskategorier bör pandemisituationens inverkan på den registrerade brottsligheten och de brottsutredande och dömande verksamheterna beaktas. En genomgång av hur pandemin bedöms ha påverkat flödet i rättskedjan finns att läsa i de månadsvisa

rapporterna av antalet *anmälda brott* samt rapporten *Pandemins inverkan på flödet i rättskedjan* (2021:4).²⁴

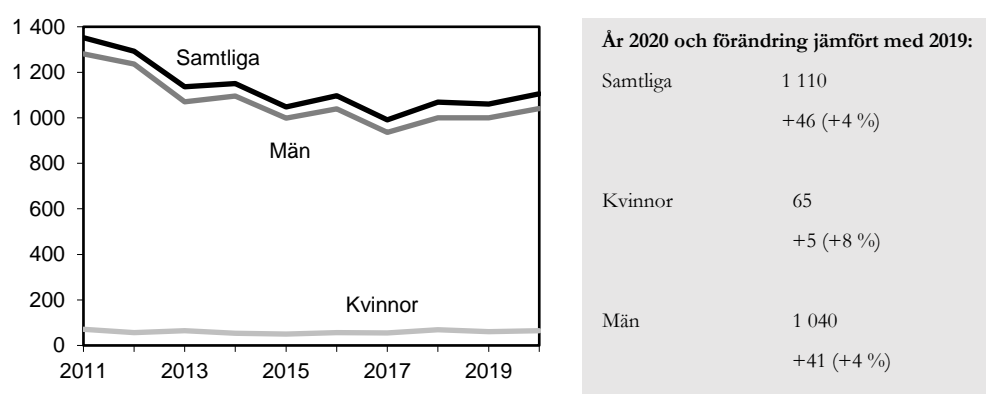
Nedan följer en mer detaljerad genomgång av tioårsutvecklingen för de största brottskategorierna brott mot liv och hälsa, tillgreppsbrott, brott mot trafikbrottslagen och brott mot narkotikastrafflagen.

Brott mot liv och hälsa

Med brott mot liv och hälsa avses brott som regleras i 3 kap. brottsbalken. Den största enskilda brottskategorin bland dessa brott är misshandel och grov misshandel. I brott mot liv och hälsa ingår även mord och dråp. De som dömts för något av dessa brott utgör drygt 10 procent av de som påbörjat en fängelseverkställighet årligen, men cirka 25 procent av antalet med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, på grund av de långa strafftider – inklusive livstid – som dessa brott ofta ger.

År 2020 påbörjade 1 110¹ personer en fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa som huvudbrott, vilket jämfört med 2019 var en ökning med 4 procent. Av dessa var 65 kvinnor och 1 040¹ män, vilket motsvarade 6 procent kvinnor och 94 procent män. Antalet kvinnor ökade med 8 procent jämfört med 2019, antalet män ökade med 4 procent. Jämfört med 2011, då 1 350¹ personer påbörjade en fängelseverkställighet, har antalet minskat med totalt 18 procent. Det motsvarar en minskning för kvinnorna med 8 procent och minskning för männen med 19 procent.

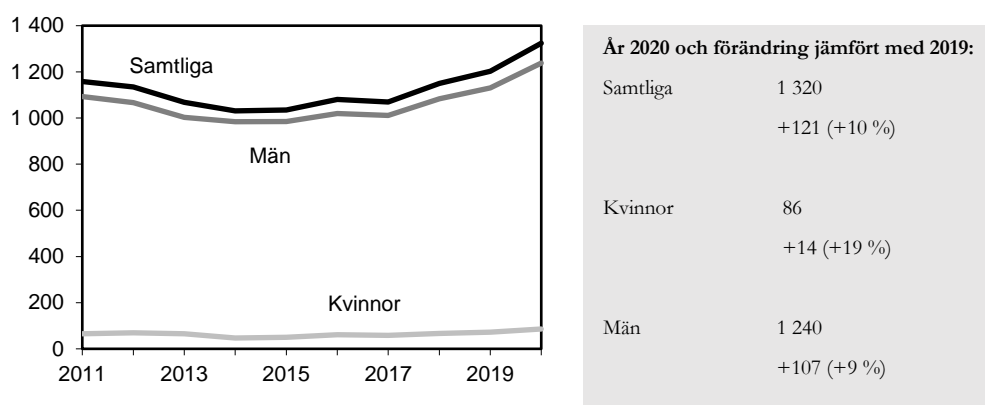
Av de som påbörjade en fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa 2020 hade 899 män och 55 kvinnor dömts för misshandel (inklusive grov misshandel och synnerligen grov misshandel), 126 män och 7 kvinnor hade dömts för mord eller dråp.

Figur 25. Antal personer som dömts för brott mot liv och hälsa som påbörjat en fängelseverkställighet, åren 2011–2020.

²⁴ www.bra.se

Antalet personer som den 1 oktober 2020 hade en pågående fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa ökade med totalt 10 procent jämfört med 2019. För kvinnor var ökningen 19 procent och för män 9 procent, vilket motsvarade en ökning med 14 kvinnor och 107 män. Jämfört med 2011 ökade antalet personer som den 1 oktober hade en pågående fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa med totalt 14 procent (166 personer). Kvinnorna var 21 fler 2020 jämfört med tio år innan. Antalet män som dömdes för brott mot liv och hälsa ökade med 145 personer jämfört med 2011.

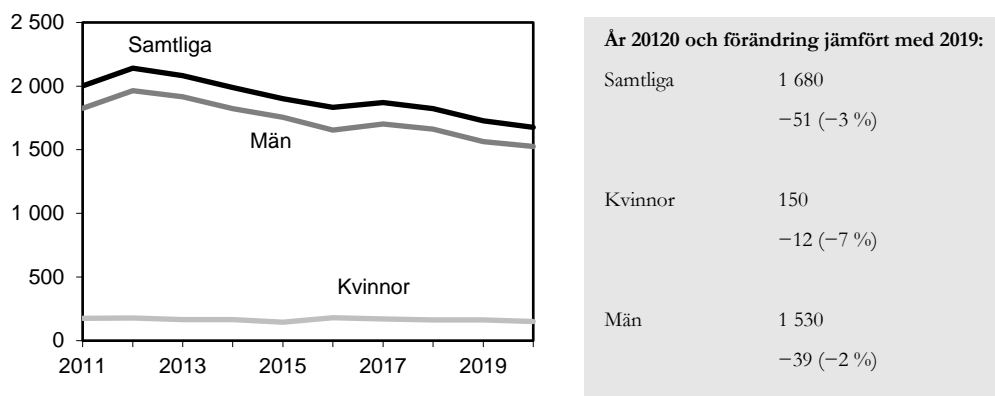
Figur 26. Antal personer som dömts för brott mot liv och hälsa med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, åren 2011–2020.

Av samtliga med en pågående fängelseverkställighet för brott mot liv och hälsa den 1 oktober 2020 var 56 procent dömda för mord eller dråp. Av dessa var 696 män och 45 kvinnor. Denna andel har ökat något i jämförelse med den 1 oktober 2016, då dömda för mord eller dråp utgjorde 54 procent av de med en pågående fängelseverkställighet för brott mot liv och hälsa, varav 31 kvinnor och 552 män.

Tillgreppsbrott

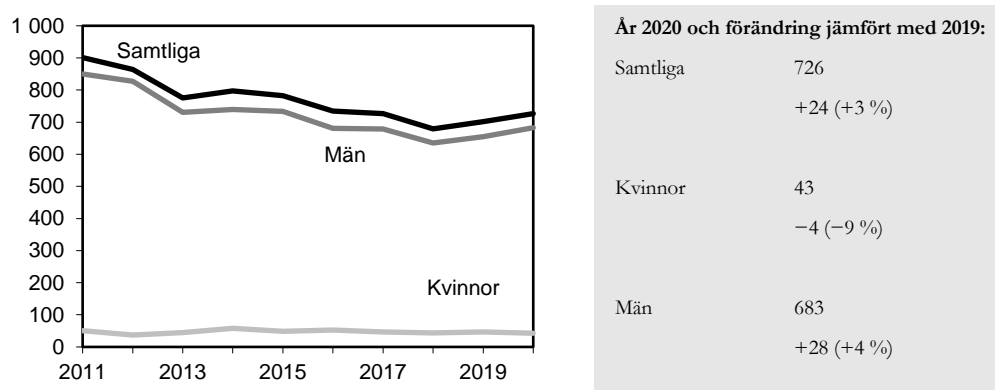
Med tillgreppsbrott avses brott som regleras i 8 kap. brottsbalken. I tillgreppsbrotten ingår ringa stöld, stöld, grov stöld, tillgrepp av fortskaffningsmedel och rån (inklusive grovt rån).

År 2020 påbörjade 1 680¹ personer en fängelseverkställighet efter att ha dömts för tillgreppsbrott som huvudbrott. Av dessa var 150 kvinnor och 1 530¹ män. Jämfört med 2019 var det en minskning med 3 procent. För kvinnor var minskningen 7 procent (–12 personer) och för män 2 procent (–39 personer). Jämfört med 2011 har antalet intagna med något tillgreppsbrott som huvudbrott minskat med 326 personer (–16 %). Antalet kvinnor har under denna period minskat med 26 personer (–15 %), och antalet män har minskat med 300 personer (–16 %).

Figur 27. Antal personer som dömts för tillgreppsbrott som påbörjat en fängelseverkställighet, åren 2011–2020.

Antalet personer som var dömda för tillgreppsbrott med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020 hade totalt ökat med 3 procent jämfört med den 1 oktober 2019. För kvinnor hade antalet intagna den 1 oktober dock minskat med 4 personer (-9 %), antalet män hade samtidigt ökat med 28 personer (+4 %) jämfört med året innan. Jämfört med den 1 oktober 2011 hade antalet med en pågående fängelseverkställighet för tillgreppsbrott minskat med 19 procent. Antalet kvinnor minskade med 8 personer (-16 %), antalet män minskade med 167 personer (-20 %).

Figur 28. Antal personer som dömts för tillgreppsbrott med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, åren 2011–2020.

Övriga brottstyper

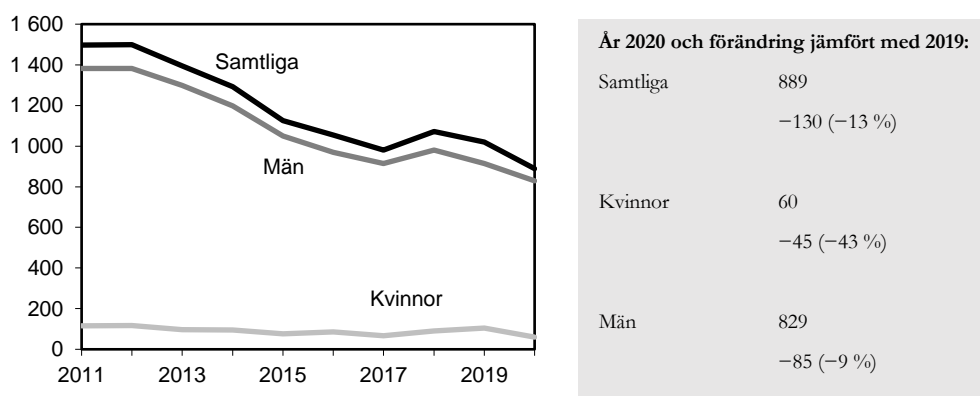
Här redovisas intagna för trafikbrott respektive narkotikabrott. Av samtliga som påbörjat en fängelseverkställighet för specialstraffrättsliga brott utgör dessa två brottstyper sammanlagt 82 procent.

Trafikbrott

Trafikbrotten omfattas här av brott mot lagen om straff för vissa trafikbrott (1951:649), främst rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika samt grovt rattfylleri) och olovlig körning.

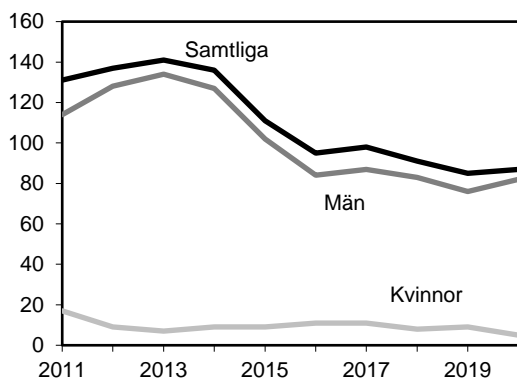
År 2020 påbörjade totalt 889 personer en fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot trafikbrottslagen, varav 60 kvinnor och 829 män. Det motsvarar en fördelning på 93 procent män och 7 procent kvinnor. Jämfört med 2019 är det en minskning med totalt 13 procent. För kvinnorna minskade antalet med 45 personer (-43 %) och antalet för männen minskade med 85 personer (-9 %). Jämfört med 2011 var det totalt en minskning med 608 personer (-41 %). För kvinnorna var minskningen 55 personer (-48 %) och för männen 553 personer (-40 %).

Minskningen sedan 2019 kan delvis förklaras av att polisen kraftigt minskat de generella nykterhetskontrollerna, med hänsyn till risken för smittspridning av covid-19 vid utandningstester. Enligt uppgift från polisen görs sedan i mars 2020 huvudsakligen kontroller i de fall där det finns en misstanke om att föraren kört berusad.

Figur 29. Antal personer som dömts för trafikbrott som påbörjat en fängelseverkställighet, åren 2011–2020.

Antalet med en pågående fängelseverkställighet för trafikbrott den 1 oktober 2020 uppgick till 87 personer. Av dessa var 5 kvinnor och 82 män. Jämfört med den 1 oktober 2019 motsvarade det en ökning med totalt 2 procent, där antalet kvinnor dock minskade med 4 personer medan antalet män ökade med 6 personer. Sedan den 1 oktober 2011, då 131 personer hade en pågående fängelseverkställighet, har det totala antalet sjunkit med en tredjedel (-34 %). Antalet kvinnor har under denna period minskat med 12 personer och antalet män med 32 personer.

År 2020 och förändring jämfört med 2019:

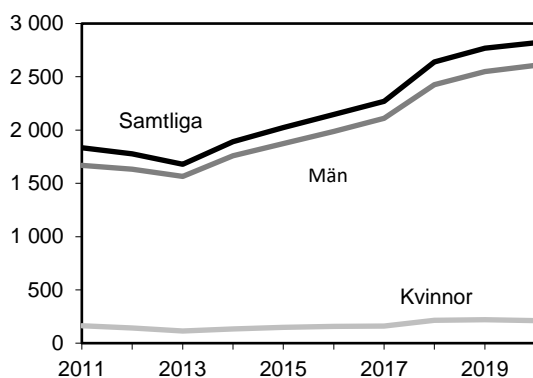
Samtliga	87	+2 (+2 %)
Kvinnor	5	-4 (-44 %)
Män	82	+6 (+8 %)

Figur 30. Antal personer som dömts för trafikbrott med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, åren 2011–2020.

Narkotikabrott

Narkotikabrott omfattas av brott mot narkotikastrafflagen (1968:64). Alla narkotikabrott från ringa narkotikabrott till synnerligen grovt brott kan ge fängelsepåföljd. Det kan handla om till exempel innehav, framställande, försäljning eller andra typer av befattningsmedel med narkotika. De som döms för grovt respektive synnerligen grovt narkotikabrott utgör en mindre andel av alla intagna på anstalt årligen. På grund av de förhållandevis långa strafftider som dessa brott ofta ger har de ändå en tydlig inverkan på antalet med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober.

År 2020 påbörjade 2 820¹ personer en fängelseverkställighet efter att ha dömts för brott mot narkotikastrafflagen. Antalet påbörjade fängelseverkställigheter 2020 innebar en ökning med 51 personer (+2 %) jämfört med 2019, antalet kvinnor minskade dock med 8 personer (-4 %). Samtidigt ökade antalet män med 59 personer (+2 %). Jämfört med 2011 var den totala ökningen 985 personer (+54 %). Antalet kvinnor har under denna tid ökat med 48 personer (+29 %) och antalet män med 937 personer (+56 %).

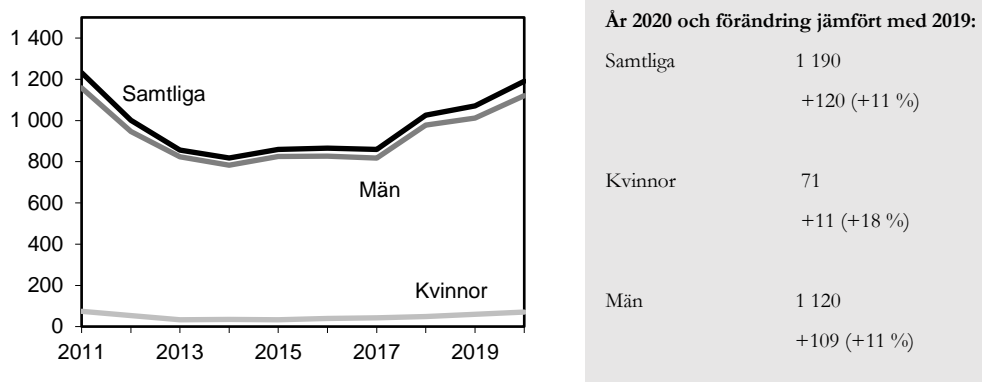

År 2020 och förändring jämfört med 2019:

Samtliga	2 820	+51 (+2 %)
Kvinnor	212	-8 (-4 %)
Män	2 610	+59 (+2 %)

Figur 31. Antal personer som dömts för narkotikabrott och påbörjat fängelseverkställighet, åren 2011–2020.

Antalet personer som hade en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020, dömda för narkotikabrott, var totalt 1 190¹. Det motsvarade en ökning med 120 personer (+11 %) jämfört med 2019. Antalet kvinnor med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober har ökat med 11 personer (+18 %) och män med 109 personer (+11 %). Jämfört med 2011 har det totala antalet minskat med 3 procent. Det motsvarar en minskning med 3 kvinnor (-4 %) och 38 män (-3 %). Minskningen under början av perioden kan till viss del härledas till den praxisändring som följde efter ett par vägledande domar om straffvärdet för narkotikabrott i Högsta domstolen åren 2011–2012.

Figur 32. Antal personer som dömts för narkotikabrott med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober respektive år, perioden 2011–2020.

Beskrivning av statistiken

I kriminalvårdsstatistiken redovisas i huvudsak personer dömda till fängelse som påbörjat en fängelseverkställighet, har en pågående fängelseverkställighet eller som avtjänar fängelsestraff med intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV). Därtill redovisas statistik över personer dömda till skyddstillsyn och villkorligt frigivna som påbörjat övervakning inom frivården. Statistiken innehåller också uppgifter om häktade personer, permissioner och avvikelser.

I häktena tar man hand om de personer som misstänks för brott och som gripits, anhållits eller häktats. Häktena kan även ta in fängelsedömda personer, så kallade verkställighetsfall. Oftast tas dessa in i väntan på utplacering på anstalt. Dessutom tar man hand om personer som omhändertagits med stöd av olika lagar, till exempel vård av psykiskt sjuka, missbrukare eller unga lagöverträdare och personer som ska utvisas ur landet.

I statistiken redovisas de personer som är föremål för insatser inom kriminalvården efter ålder, kön, medborgarskap (svenskt eller utländskt), huvudbrott och strafftidens längd.

En person kan förekomma i statistiken flera gånger under samma år om personen omhändertagits av kriminalvården vid flera tillfällen under året, eftersom statistiken redovisar händelser, till exempel antalet påbörjade fängelseverkställigheter eller antalet inskrivningar i frivård.

Fängelsepopulationen kan mätas på olika sätt. Ett sätt är att redovisa uppgifter om personer som påbörjar en fängelseverkställighet under ett visst år. Ett annat sätt är att redovisa uppgifter om de personer som befinner sig på anstalt vid ett givet tillfälle (pågående fängelseverkställighet). Då får man med både nyintagna och de som befinner sig på anstalten sedan tidigare.

Statistiken över personer som påbörjat en fängelseverkställighet under ett givet år domineras av personer som dömts till kortare strafftider, medan statistiken över personer med en pågående fängelseverkställighet domineras av personer som dömts till längre strafftider. Eftersom fördelning efter kön, ålder och brott varierar med strafftidens längd, blir även dessa resultat olika beroende på vilken statistik som används.

Statistikens ändamål

Ändamålet med kriminalvårdsstatistiken är att ge en översiktlig och aktuell bild av Kriminalvårdens verksamhet på anstalt, i häkte och inom frivården. Den beskriver nivån och utvecklingen över tid avseende antalet med en påbörjad fängelseverkställighet under referensåret respektive med en pågående fängelseverkställighet den 1 oktober, antalet personer inskrivna i häkte och antalet personer övervakade inom Kriminalvårdens frivårdsorganisation. Statistiken är enbart deskriptiv och ger alltså inga djupgående förklaringar till de förändringar som skett under den redovisade perioden.

Statistikens innehåll

Följande populationer ingår i statistiken över kriminalvård 2020:

- Inskrivna i häkte den 1 oktober 2020.
- Påbörjade fängelseverkställigheter 2020.
- Pågående fängelseverkställighet den 1 oktober 2020.
- Personer som avtjänar fängelsestraff den 1 oktober 2020.
- Avslutade fängelseverkställigheter 2020.
- Planerade permissioner från anstalt 2020.
- Permissioner genomförda med anmärkning från anstalt 2020.
- Avvikelser från anstalt 2020.
- Personer som dömts till fängelse och påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll 2020.
- Påbörjade övervakningar inom frivården 2020.
- Personer under övervakning inom frivården den 1 oktober 2020.
- Personer som upptar plats på anstalt klockan 00.00 varje dygn.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen utgår från det lagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke etc.) som personen dömts efter. För en närmare beskrivning av brottskategoriseringen, se sammanfattningen *Personer lagförda för brott*, som finns för nedladdning på Brås webbplats, www.bra.se.

En person kan vid ett och samma tillfälle dömas till en kriminalvårdspåföljd för flera brott. I tabellerna redovisas brotten därför efter huvudbrott. Se dokumentet *Definitioner och begrepp* som finns att ladda ner på Brås webbplats, www.bra.se.

Insamling och bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken samlas in och kontrolleras av Kriminalvården, som sammanställer aggregerade underlag till den officiella statistiken. Statistiken granskas, sammanställs i tabeller och publiceras av Brå.

Kriminalvårdsstatistiken sammanställs genom bearbetningar av uppgifterna i Kriminalvårdsregistret (KVR) och övriga klientadministrativa system. Statistiken innehåller dels uppgifter från domstolsrutinen i rättsväsendets informationssystem (RI), dels uppgifter från kriminalvårdsanstalterna, häktena, frivården, Kriminalvårdens huvudkontor och de lokala övervakningsnämnderna.

Jämförbarhet över tid

Statistik över kriminalvårdens klienter har producerats sedan 1830. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av olika faktorer. Nedan följer några kända förhållanden, som under senare tid i större eller mindre utsträckning kan ha påverkat statistiken.

- Den rådande situationen med pandemin av covid-19 har även påverkat Kriminalvårdens verksamhet. Framför allt är det rutiner i anslutning till permissioner och frivårdspåföljder som har påverkats. I de fall dessa förändringar visar sig i statistiken har dessa kommenterats under respektive stycke i sammanfattningen. För mer information om pandemieffekter för Kriminalvårdens verksamhet hänvisas till www.kriminalvarden.se.
- I samband med produktion av Kriminalvårdens produkt Kriminalvård och Statistik (KOS) för 2020 har Kriminalvården genomfört vissa namnändringar av begrepp. Namnändringarna har gjorts för att harmonisera och tydliggöra måtten för inflöde, tvärsnitt och utflöde av fängelseverkställigheter. Namnen på måtten ska på ett enkelt och tydligt sätt beskriva flödet och ögonblicksbilden av fängelseverkställigheter, oavsett om de äger rum på anstalt eller i häkte. För att öka sammanvändbarheten mellan KOS och Kriminalvårdsstatistiken ändras begreppen även i Brås produkt från och med referensåret 2020.

Måtten intagna på anstalt, inskrivna på anstalt och avgångar på anstalt har därmed bytt namn enligt följande:

- Intagna på anstalt har bytt namn till påbörjade fängelseverkställigheter.
- Inskrivna på anstalt har bytt namn till pågående fängelseverkställigheter.

- Avgångar från anstalt har bytt namn till avslutade fängelseverkställigheter.

I och med namnändringen införs även begreppet fängelseverkställighet med definitionen:

En eller flera fängelsepåföljder som verkställs genom att den dömda avtjänar sitt straff på anstalt eller i häkte.

Under fängelseverkställigheten kan klienten även befinna sig utanför verksamhetsstället i samband med beviljad särskild utslusningsåtgärd eller tillfälligt, exempelvis vid permission.

- Vid uppdatering av Kriminalstatistik 2020 har Bortfallande av påföljd tagits bort som avgångshändelse ur kategorin avslutad fängelseverkställighet ”annan anledning”. En mindre justering som har gjorts av Kriminalvården för att få ett så rent mått som möjligt samt en tydligare koppling mellan de tre måtten påbörjade, pågående och avslutade fängelseverkställigheter. En retroaktiv korrigering har gjorts av tabell 5.2 för åren 2015–2019.
- En korrigering av ett objektnamn i tabell 5.14 från överflyttad från annat nordiskt land till överflyttad från annat land har genomförts i Kriminalstatistik 2020. Inga ändringar av beräkningar har gjorts. Tabellen har under flera år redovisat samtliga överflyttningar från annat land.
- Kriminalvården har under 2020 tagit fram en ny beräkningsmetod för medelbeläggning och beläggningsgrad. En förändring av definitionen av medelbeläggning skedde redan 2017. Då på grund av ändrade förutsättningar för att kunna beräkna medelbeläggning. Den då utformade formeln för beräkning har därefter förbättrats till nuvarande beräkning. Den nuvarande beräkningen har använts för att räkna om medelbeläggningstalen för åren 2018–2019. Från att tidigare ha beräknat medelbeläggningen utifrån samtliga belagda *ordinarie platstyper* + platstypen *avskildhetsplatser* + platstypen *transportplatser* räknas nu enbart beläggning på ordinarie platstyper. För den statistik som redovisas i Brås produkter innebär det att medelbeläggningen innehåller beläggning på något färre platstyper vid beräkningen av medelbeläggningen från år 2018 och framåt. För mer detaljerad beskrivning av beräkning av medelbeläggning och beläggningsgrad hänvisas till kriminalvarden.se.
- Vid produktion av statistiken för år 2019 uppmärksammades att personer på svenska anstalter, som är intagna utifrån beslut vid domstol från annat land, under tidigare år har redovisats i kategorier för övriga brott i de officiella tabellerna för kriminalvård. Detta har därför korrigerats från och med år 2019, genom att dessa personer nu finns redovisade efter kapitelnivå

i brottsbalken eller lagnivå för specialrätten. Denna förändring har endast marginell påverkan på resultaten. För 2019 handlade det om färre än 10 beslut som nu redovisas på annan plats i tabellerna.

- I samband med produktionen av Kriminalvårdsstatistiken för 2019 fortsatte arbetet med att öka sammanvändbarheten mellan den officiella kriminalvårdsstatistiken och Kriminalvårdens egen statistik genom att vissa begrepp och redovisningsgrupper ändrades. För att förtydliga i redovisningen över medborgarskap ändrades det tidigare begreppet *utländsk medborgare* till *utan svenskt medborgarskap*. Urvalet är detsamma som tidigare. Vid redovisningen av *anledning till avgång från fängelse* infördes från 2019 års statistikkategori *frigiven i avvaktan på laga kraft/högre rätts avgörande*. I denna kategori hamnar personer som släppts från anstalt vid till exempel nöjdförklaring men innan domen har vunnit laga kraft i alla delar. Personerna har därmed verkställt klart tiden på anstalt vid denna tidpunkt. Under perioden fram till laga kraft är personen därmed inte villkorligt frigiven och kan därför inte redovisas i nämnda kategori.
- I samband med produktionen av 2018 års statistik ändrades namnet på variabeln Typ av anstalt till Anstaltens säkerhetsklass och samtidigt ändrades underkategorierna till variabeln. Anstaltens säkerhetsklass redovisas i statistiken med kategorierna säkerhetsklass 1, 2 och 3. Från och med år 2012 gäller säkerhetsklasserna 1–3 på Kriminalvårdens anstalter, och dessa kategorier ersätter därmed de tidigare kategorierna öppen anstalt och sluten anstalt. Vid jämförelse med tidigare år gäller att anstalt med säkerhetsklass 1 och 2 motsvarar kategorin sluten anstalt, och anstalt med säkerhetsklass 3 motsvarar den tidigare kategorin öppen anstalt.
- I samband med systemskifte från KLAS till KVR ändrades definitionen av medelbeläggning år 2017. Den definitionen har Kriminalvården sedan dess omvärderat och en ny är under utveckling. I väntan därpå redovisas en skattning av medelbeläggnings utifrån den definition som gällde före 2017. De skattade medelvärdena redovisas i tabeller för åren 2017 och framåt. Se notering från 2016 för en sammanställning av vilken information om beläggning som finns i KLAS respektive KVR.
- I syfte att uppnå så hög sammanvändbarhet som möjligt mellan den officiella kriminalvårdsstatistiken och Kriminalvårdens egen statistik redovisas från och med referensår 2017 permissioner i statistiken, utifrån de planerade permissionernas utfall för referensåret. Skillnaden mellan definitionerna av beviljade och planerade permissioner är förhållandevis liten och består i att den nya definitionen inte innehåller de beviljade permissioner som inte hunnit få något utfall (till exempel pågående permissioner) under referensåret. Definitionerna redovisas parallellt för 2017, men det har inte varit möjligt att återskapa den nya definitionen längre bakåt i tiden.

Samtidigt ändrades definitionen av misskötta permissioner till planerade permissioner genomförda med anmärkning.

- I samband med publiceringen av 2017 års tabeller korrigerades vissa uppgifter för 2016 i tabell 5.5 avseende tidigare belastning.
- Ett systembyte från KLAS till KVR som ägde rum den 11 mars 2017, ledde till att man genomförde en översyn av beräkningsgrunderna för måttet medelbeläggning. Från och med redovisningen av 2017 års statistik har kriminalvården därmed tagit fram en ny beskrivning av medelbeläggningen. I den nya definitionen av medelbeläggning har platstyper som tidigare genererat beläggning men inte platser räknats bort för att ge en mer rättvisande bild av utnyttjandegraden. Även klienter som är frånvarande från en plats räknas bort, i tidigare definition exkluderades endast de som var frånvarande under en längre period. Förändringarna gör att medelbeläggningen blir något lägre än tidigare. Det nya sättet att räkna gäller från och med mars 2017.
- I samband med produktionen av 2016 års statistik korrigerades vissa värden för åren 2011–2013 i tabell 5.2 avseende avgångar (för kategorierna avgått under året, frigivits, villkorligt frigivna respektive helt verkställt).

Korrigeringsarna beror på att Kriminalvården införde en ny rapporteringskod i sitt system 2011. Koden lades till i programkoden för statistiktabellerna 2014. Vid detta tillfälle korrigerades dock inte de tidigare publicerade värdena.

- I samband med produktionen av 2015 års kriminalvårdsstatistik har Kriminalvården gjort förändringar i hur variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* tas fram. Variabeln redovisas i tabell 5.5 efter följande tre ömsesidigt uteslutande kategorier: *ingen påföljd*, *endast frivård* samt *fribetsberövande*.

Förändringarna har gjorts för att åtgärda ett tidigare programmeringsfel som inneburit att Kriminalvården hittills har underskattat antalet personer som haft en tidigare *fribetsberövande* påföljd. Eftersom variabelns tre kategorier är ömsesidigt uteslutande innebär en underskattning i en kategori samtidigt en överskattning i de andra kategorierna. Främst har kategorin *ingen påföljd* överskattats i tidigare redovisningar av statistiken. För en mer utförlig beskrivning av hur variabeln räknas fram, se dokumentet *Beskrivning av statistiken* (RV0401).

Tidigare publicerade statistikvärden i tabell 5.5 för åren 2011–2014 har korrigerats i samband med 2015 års statistik. Tabeller med korrigerade värden för åren 2004–2010 finns tillgängliga på Brås webbplats, www.bra.se.

Utöver förändringarna i framtagningen av variabeln har Kriminalvården även förändrat definitionen av variabeln. Tidigare definierades variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* som typ av kriminalvårdspåföljd där verkställigheten har pågått inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet. Nu

definieras variabeln i stället som typ av kriminalvårdspåföljd där verkställigheten har påbörjats inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet.

- I juni 2015 korrigerades tabell 5.12, om antalet rymningar från slutan stalt, vad gäller uppgifterna för åren 2007, 2008 och 2009. Uppgifterna hade tidigare felregistrerats i Kriminalvårdens system, som inte längre kan återskapa underlaget i dess helhet. Detta gör att uppgifterna för dessa år inte summerar upp till totalsummorna. Totalsummorna för dessa år kan alltså var något under- eller överskattade.
- I samband med publiceringen av 2014 års tabeller korrigerades vissa uppgifter för 2013 i tabell 5.12.
- I samband med publiceringen av 2014 års statistik slogs åldersgrupperna 15–17 år och 18–20 år samman till en åldersgrupp (15–20 år). Sammanslagningen gjordes för att undvika redovisning av små tal.
- I samband med produktionen av kriminalvårdsstatistiken 2013 började tabellerna 5.2, 5.11 och 5.15 att redovisas uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga personer och för kvinnor respektive män.
- I oktober 2012 korrigerades ett antal uppgifter i tabell 5.17 för 2009. Uppgifterna korrigerades på grund av felaktigheter.
- I april 2012 träffade Kriminalvården och Brå en överenskommelse om informationsutbyte avseende kriminalvårdsstatistiken. I samband med framtagandet av överenskommelsen uppdaterades dokumentationen för kriminalvårdsstatistikens innehåll och uppbyggnad. Inga beräkningar i statistiken förändrades, och arbetets påverkan på statistiken antas vara marginell.
- I samband med publiceringen av 2011 års tabeller reviderades vissa uppgifter från tidigare år. Revideringar gjordes i tabellerna 5.3, 5.6, 5.9, 5.10 och 5.14. Uppgifterna reviderades på grund av felaktigheter, och en del uppgifter i tabellerna 5.9, 5.10 och 5.14 finns inte längre tillgängliga.
- I och med att den nya fängelselagen (2010:610) trädde i kraft den 1 april 2011, ändrades regelsystemet för permissioner. Jämförelser mellan före och efter 2011 bör därför göras med viss försiktighet.
- Från och med 2006 års utgåva av *Kriminalstatistik* har tabellerna avseende kriminalvårdsstatistik sorterats om jämfört med tidigare års publikationer. Huvudprincipen är att i de första tabellerna redovisa tidsserier, och därefter mer detaljerade uppgifter om aktuellt år. På så sätt får kriminalvårdsavsnittet samma struktur som övriga kapitel i publikationen.

- Den 1 januari 2007 ersattes utslussningsåtgärden IÖV– utsluss av utökad frigång. Detta är en mer flexibel utslussningsåtgärd, som dock i mycket påminner om den tidigare åtgärden. För att beviljas utökad frigång måste den intagna ha avtjänat halva sin strafftid, dock minst tre månader. När den utökade frigången påbörjas bör personen vara placerad på anstalt med säkerhetsklass 3. Införandet av utökad frigång kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna på anstalt den 1 oktober.
- Sedan 2005 års utgåva av *Kriminalstatistik* finns det skillnader i vissa tidsserier jämfört med tidigare publikationer. Kriminalvården har gjort korrigeringar, dels därför att siffrorna inte tagits fram på likartat sätt över åren (se tabell 5.7), dels därför att registrering av misskötsamhet skett på olika sätt i grundsystemet (se tabell 5.11 samt tabell 5.12). Från och med 2005 är detta åtgärdat.
- År 2005 utökades statistikredovisningen genom att uppgifterna i flertalet tabeller kompletterades med särredovisning för kvinnor och män.
- Den 1 april 2005 infördes på försök en utökad möjlighet till intensivövervakning med elektronisk kontroll för personer som dömts till fängelse. Med de nya reglerna kan även personer med en strafftid på högst sex månader ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll; tidigare kunde endast personer med en strafftid på högst tre månader ansöka.
- Den 1 april 2005 infördes på försök en utökad målgrupp för IÖV-utsluss. Utökningen innebar dels att personer som dömts till mellan 18 månaders och två års fängelse kunde avtjäna de sista fyra månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, dels att personer som dömts till minst två års fängelse fick möjlighet att avtjäna de sista sex månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll. Tidigare var målgruppen personer som dömts till minst två års fängelse, och då gavs möjlighet att avtjäna de sista fyra månaderna med intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- År 2003 genomfördes en systemomläggning. Det gamla Kumulativregistret (KUM) ersattes av Kriminalvårdsregistret (KVR). Systembytet medförde att brott i utländska domar nu behandlas på samma sätt som i svenska domar och inkluderas i KVR. Meningen är att all klientinformation ska finnas samlad i KVR:s databas. Detta bör även kunna undanröja vissa av de problem eller felaktigheter som uppstått i och med att informationen lagrats i flera system och förts från ett system till ett annat.
- Den 1 oktober 2001 inleddes en treårig försöksverksamhet som innebar att långtidsdömda skulle kunna avtjäna den sista delen av sin strafftid i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad IÖV-utsluss. Utslussningen är ett steg på vägen mot frihet, som gav de

intagna möjligheten att gradvis anpassa sig till livet utanför anstalten. För att komma i fråga skulle personen ha dömts till minst två års fängelse och ansetts ha behov av att påbörja utslussningen i samhället. Vidare skulle personen ha någon form av sysselsättning (arbete eller studier) under utslussningsperioden och hålla sig absolut alkohol- och drogfri. Utslussningen kunde ske tidigast fyra månader före villkorlig frigivning. Införandet av IÖV-utsluss kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna på anstalt den 1 oktober.

- Den 1 september 2000 trädde nya regler för normalpermission i kraft. De innebär att man från detta datum endast kan få en permission per månad (tidigare kunde man dela upp tiden till flera permissioner). Samtidigt tydliggjordes reglerna för särskild permission. Från och med den 1 oktober 2000 finns det också några allmänna råd för permissioner och vistelser enligt 14 § KvaL (fritidsaktiviteter). Till följd av detta minskade både antalet permissioner och antalet vistelser utanför anstalt.
- År 1999 infördes möjligheten att kombinera påföljden villkorlig dom med samhällstjänst, som är ett alternativ till kortare fängelsestraff.
- Från och med den 1 augusti 1994 inleddes en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll vid sex frivårdsmyndigheter. Försöksverksamheten utökades från och med den 1 januari 1997 till hela landet. Samtidigt utökades möjligheten till intensivövervakning till att gälla även dem som dömts till fängelsestraff på upp till tre månader mot tidigare två (se avsnittet *Definitioner och begrepp* i årsboken *Kriminalstatistik*). Införandet av försöksverksamheten medförde en minskning i de tabeller som redovisar intagna på anstalt med strafftider under två månader för åren efter 1995, och strafftider under tre månader för åren efter 1997. Verksamheten med intensivövervakning med elektronisk kontroll permanentades 1999.
- Genom omläggning av vissa statistikrutiner är uppgifter om personer i frivård från och med den 1 januari 1992 inte helt jämförbara med tidigare år.

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för verksamhetsuppföljning, beslutsfattande, utredningsverksamhet och forskning.

Utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, sammanställer och presenterar Brås enhet för rättsstatistik årligen cirka 1 100 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brås webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser.